

Komentimi i Sures Lukman

Nga Muhsin Kiraeti

Në Emër të Allahut, të Gjithëmëshirëshmit, Mëshirëbërësit

Indeksi

Parathënie

Portreti i sures Lukman

Mësimi i parë

Largimi nga fjala dhe kuvendimi i kotë (باطل)

Pasojat shkatërruese të muzikës

Mësimi i dytë

Portreti i dijetarit Lukman i Urti

Disa nga këshillat e Lukmanit

Ditura, Njohuria, Bindja

Vlera e Diturisë

Si fitohet dituria?

Shembuj të diturisë

Mësimi i tretë

Kuptimi i shirkut

Pasojat e shirkut

Shembujt e shirkut

Motivet e shirkut

Kundërvënia ndaj shirkut

Mirësia ndaj prindërve

Falenderimi ndaj Zotit

Shembuj të falenderimit praktik

Edhe hidhërimet kërkojnë falenderime

Mësimi i katërt

Portreti i Namazit

Urdhërimi për kryerjen e veprave të mira dhe ndalimi i kryerjes së veprave të këqija

Mësimi i pestë

Thjeshtësia

Shembuj të thjeshtësisë së të dashurve të Zotit

Mësimi i gjashtë

Ç'është fjala "Allah"?

Mësimi i shtatë

Mësimi i tetë

Sinqeriteti

Mënyrat për të fituar sinqeritetin

Kijameti, dita e vetmisë

Në Emër të Allahut, të Gjithëmëshirëshmit, Mëshirëbërësit

Falenderimi i takon Allahut, Zotit të botërave, paqja dhe bekimet qofshin për zotërinë dhe profetin tonë, Muhammedin dhe familjen e tij të pastër.

Parathënie

Nëse njeriu ka nevojë për udhëzim, libri qiellor është prijës dhe udhërrëfyes.¹
Nëse njeriu ka nevojë për mësues dhe edukator, libri qiellor është mësues dhe edukator.²
Nëse në erërsirë nevojitet dritë, Kur'ani është dritë.³
Nëse populli ka nevojë për ligj dhe drejtësi, Kur'ani është libri i drejtësisë dhe ligjit.⁴
Nëse njeriu ka nevojë për shpresë, Kur'ani është plot e përplot shpresë.⁵
Nëse njeriu ka nevojë për argument, logjikë dhe provë, Kur'ani është argument dhe provë.⁶
Nëse njeriu ka nevojë për shpëtimtar, Kur'ani është flamuri i shpëtimit.⁷
Nëse njeriu ka nevojë për përmendje dhe meditim, Kur'ani është mjet i mendimit dhe meditimit.⁸
Nëse njeriu kërkon një rrugë pa devijim, rruga e Kur'anit nuk ka devijime.⁹
Nëse njeriu ka nevojë për këshillë, Kur'ani është këshillë.¹⁰
Nëse njeriu i sëmurë ka nevojë për ilaçe dhe mjekim, Kur'ani është ilaçi dhe kurimi më i mirë.¹¹
Nëse njeriu ka nevojë për prehje dhe qetësi, Kur'ani, përmendja e Zotit (dhikri)¹² është i vetmi qetësues i zemrave.¹³
Dhe nëse njeriu ka nevojë e kërkon më tej, Kur'ani është boshti i të gjitha begative, përsosmërisë, diturive dhe burim i gjithë mirësive.
Padyshim, të përfitosh të gjitha këto mirësi, kusht për njeriun është që ai të shfrytëzojë dritën, drejtësinë, këshillën, ilaçin, mësuesin, etj., por nëse syri dhe shpirti i tij do të mbulohet nga perdja e neglizhencës dhe mungesës së vigjilencës dhe si rrjedhojë të flejë gjumë, nuk do të përfitojë aspak nga të gjitha ato mirësi të Zotit.
Ajo që Kur'ani kërkon nga ne është leximi i Kur'anit, meditimi, praktikimi dhe propagandimi i tij.
Ne nuk duhet të rrimë asnjë moment duarkryq. Nëse një ditë do t'ia kushtojmë, mësimit, leximit dhe mësimit përmendësh të Kur'anit, duhet që ditën tjetër ta planifikojmë për përkthimin e Kur'anit, ditën vijuese për meditim dhe ditën që e pason ta rezervojmë për praktikim dhe propagandim.

Portreti i sures Lukman

Kjo është sure mekase dhe është quajtur "Lukman" për nder të Lukmanit, emri i të cilit është përmendur vetëm dy herë në Kur'an dhe të dyja herët janë të cituara pikërisht në këtë sure.

Përmbajtja e kësaj sureje është si vijon:

- 1- Shpjegimi i madhështisë dhe rëndësia e Kur'anit në udhëzimin e njerëzimit.
- 2- Shpjegimi i fatit të punëmirëve dhe tiranëve.
- 3- Shpjegimi i disa mrekullive shkencore të Kur'anit si forca tërheqëse dhe çiftëzimi i bimëve.
- 4- Këshillat dhe predikimet e urta të Lukmanit drejtuar djalit të vet.
- 5- Arsytet e besimit në origjinën e krijimit dhe ditën e ringjalljes.
- 6- Shpjegimi i dijeve personale të Zotit, si: koha e vdekjes dhe momenti kur do të ndodhë Kijameti.

⁶ Dhe para tij (Kur'anit) është shpallur Libri i Musait, udhërrëfyes dhe mëshirë... [El Ahkaf, 12]

Profeti Muhamed (s.a.v.s.) ka thënë: "Kur'ani është udhërrëfyes prej Allahut." Biharul Envar, vëll. 65, fq. 393

⁷ Ky është Libri në të cilin nuk ka dyshim. Ai është udhërrëfyes për të devotshmit. [El Bekare, 2]

⁸ ...Dhe zbritëm për ju Dritën e qartë (Kur'anin). [En Nisa, 174]

⁹ Kur'ani është gjykyes i drejtë. Biharul Envar, vëll 22, fq. 315

¹⁰ Në të vërtetë ky Kur'an udhëzon drejt asaj që është më e mira dhe u jep lajmin e gëzuar (shpresë) besimtarëve... [El Isra, 9]

¹¹ Juve ju ka ardhur një provë bindëse nga Zoti juaj... [En Nisa, 174]

¹² Dhe dituria është shpëtim. Sahife Sexhkhadije, lutja 42

¹³ Ne e zbritëm këtë Kur'an në gjuhë arabe, për ta kuptuar ju. [Jusuf, 2]

¹⁴ Atij nuk mund ti afrohet e pavërteta... [Fussilet, 42]

¹⁵ ...ju ka ardhur këshillë (Kur'ani) nga Zoti juaj... [Junus, 57]

¹⁶ Kur'ani është shëruar i besueshëm dhe ilaç i bekuar... Biharul Envar, vëll 92, fq. 31

¹⁷ Vërtet ne e kemi zbritur kujtesën (Kur'anin)... [El Hixhr, 9]

¹⁸ Vërtet zemrat qetësohen me përmendjen e Allahut. [Err Rra'd, 28]

Mësimi i parë

بسم الله الرحمن الرحيم

→☀️⌚♦️③✂️◆↗️ 📺📡📱🔌🔌🔌 🏠🏠🏠 📱📱📱✂️

⑧⊕⑨→⌚ 🏠✂️✂️ 📱📱📱⑩📱📱📱♦️📱📱📱✂️ 📱📱⌚♦️📱📱📱📱📱✂️

🏠📱✂️ ♦️✂️🔌📱📱📱📱📱 📱📱♦️📱📱📱📱📱⑥♦️📱

📱📱📱📱📱📱📱📱📱 ♦️📱📱📱📱📱📱 ♦️✂️📱📱📱📱📱📱✂️

📱→⌚♦️📱 📱📱📱📱📱📱📱📱 ♦️📱📱→📱📱📱③♦️📱

📱📱✂️ ♦️📱📱📱📱📱📱📱📱 📱📱→⌚📱📱②📱📱📱📱📱📱📱📱

Fjalët kyçe:

[illegible]

Përkthimi nga vetë nxënësi i Kur'anit (Mendim - Përfitim eksperience)

.....

.....

.....

.....

Përkthim (Përfitim i aftësisë - Dominim)

.....

.....

.....

.....

.....

Shēnime:

- Nga 29 sure që fillojnë me shkronja të ndara, në 24 raste pas atyre shkronjave shpaloset madhështia e Kur'anit që sqaron se megjithëse Kur'ani është shkruar me po këto shkronja të alfabetit, prapëseprapë askush nuk mund të shkruajë një libër tjetër identik si ai.
- Pjesa dërrmuese e shkrimtarëve janë të vetëdijshëm se shkrimet e tyre kanë mangësi e të meta dhe për shkak të këtyre mangësive dhe të metave në librat e tyre, pranojnë korrigjime e kritika, ndërsa vetëm Zoti i Madhërishëm shprehet prerazi: (الكتاب الحكيم) Libër i Urtë. Të gjitha ajetet janë muhkeme (të forta) dhe burojnë nga urtësia (hikmet). Libër solid, i qëndrueshëm dhe i cili nuk ka asnjë të metë.
- Zoti (xh.sh) në një vend, Kur'anin e cilëson si esencën e udhëzimit të të devotshëmve (هدي للمتقين),¹⁴ në një vend tjetër e konsideron esencën e udhëzimit dhe lajmit të mirë për besimtarët (هدي و بشري للمؤمنين),¹⁵ ndërsa në këtë sure e konsideron si esencë të udhëzimit dhe mëshirës për punëmirët, (هدي و رحمة للمحسنين). Pra, Kur'ani përfshin në vetvete tri fazat e përsosurisë dhe është esencë e udhëzimit, lajmit të mirë dhe mëshirës.¹⁶
- Namazi është gjithëpërfshirës i përsosurisë shpirtërore ku bëjnë pjesë pastrimi, leximi i Kur'anit, rikonfirmimi i Teuhidit (njëshmërisë së Allahut), profetësisë, dhikri dhe dua (lutja), selami, kijami (qëndrimi në këmbë), rukuja (përkulja), suxhudi (përlulja), përparësia ndaj së drejtës, si dhe zekati që është justifikues i të gjitha mangësive materiale.

Në Kur'an, Zekati nënkupton të gjitha ndihmat financiare.

¹⁹ El Bekare, 2

²⁰ En Neml, 2

²¹ Tefsiri El Emthel

Mesazhe:

- 1- Udhëzimi duhet të bazohet në urtësinë. (آيات الكتاب الحكيم هدي)
- 2- Kur'ani, është udhërrëfyes dhe mëshirë. (هدي و رحمة)¹⁷
- 3- Udhëzimi duhet të shoqërohet me mëshirë. (هدي و رحمة)
- 4- Punëmirësit janë të gatshëm të pranojnë të vërtetën. (هدي للمحسنين)
- 5- Namazi dhe zekati janë të pandashëm nga njëri-tjetri. (يقيمون الصلوة و يؤتون الزكاة)
- 6- Marrëdhënia me Zotin (namazi) dhe marrëdhënia me popullin (zekati), kanë vlerë nëse shoqërohen me besimin tek Ahireti. (و هم بالآخرة هم يوقنون)

Konkluzionet e reja të nxënësit të Kur'anit (Meditim)

.....

.....

.....

.....

.....

(5) اولئك علي هدي من ربهم و اولئك هم المفلحون

Fjalët kyçe:

اولئك : Ata/ato, مفلحون: të drejtët.

Përkthimi nga vetë nxënësi i Kur'anit (Mendim - Përfitim eksperience)

.....

.....

.....

.....

Përkthim (Përfitim i aftësisë - Dominim)

.....

.....

.....

.....

.....

Shënime:

Nga ky ajet rezulton se *drejtësia i jepet njeriut falë udhëzimit të Zotit dhe përpjekjeve të vetë njeriut.*

Mesazhe:

- 1- Punëmirët gëzojnë udhëzimin hyjnor. (اولئك علي هدي من ربهم)
- 2- Udhëzimi është dinjitet hyjnor. (هدي من ربهم)

²² Ndonjëherë thonë: “Filan person është gojëmbël, por ndonjëherë thonë edhe: “Filani është sheqer.” Ky interpretim shpjegon se personi për të cilin bëhet fjalë, është i ëmbël me mish e shpirt, në lëvizjet, fjalët dhe vështrimet e tij.

- 3- Kurorëzimi me sukses i punëve të mira, është bujari e Zotit. (للمحسنين ... هدي من ربه)
- 4- Drejtësia është karakteristikë e njerëzve që falin namaz, japin zekat dhe besojnë në Ahiretin. (اولئك هم المفلحون)

Konkluzionet e reja të nxënësit të Kur'anit (Meditim)

.....

.....

.....

.....

.....

(6) و من الناس من يشتري لهو الحديث ليضل عن سبيل الله بغير علم و يتخذها هزوا اولئك لهم عذاب مهين

Fjalët kyçe:

مهمين: tallje, **هزو:** merr, **يتخذ:** rrugë, **سبيل:** t'i shmangin, **يضل:** fjalë, **حديث:** e kotë, **لهو:** blejnë, **يشتري:** poshtërues.

Përkthimi nga vetë nxënësi i Kur'anit (Mendim - Përfitim eksperience)

.....

.....

.....

.....

Përkthim (Përfitim i aftësisë - Dominim)

.....

.....

.....

.....

.....

Shënime:

- Një person nga Hixhazi i cili kishte vizituar Persinë, kishte mësuar legjendat dhe mitet persiane dhe ia tregonte ato popullit të vet duke i thënë: Nëse Muhammedi ju rrëfen juve tregimin e Adit dhe Themudit, unë po ashtu do t'ju rrëfej tregimet dhe legjendat e *axhemit* (persëve). Atëhere zbriti ky ajet, duke e konsideruar punën e tij si metodë devijuese. Disa njerëz blinin skllëvër këngëtarë për të kënduar me qëllim që të tërheqin popullin duke e larguar nga dëgjimi i Kur'anit, atëherë zbriti ky ajet që i qorton këta persona.¹⁸
- Ky ajet vë theksin mbi një prej faktorëve më të rëndësishëm të shmangies dhe devijimit, fjalimin e kotë e të pa vlerë. Në ajete të tjera të Kur'anit, (Ez Zuhruf, 54; Esh Shura, 29; En Nisa, 60; TaHa, 85; El Ahzab, 67), theksi vihet mbi disa faktorë të tjerë të devijimit dhe shmangies së njerëzve nga rruga e drejtë.

Mesazhe:

²³ Tefsiri El Emthel

- 1- Janë kryer e kryhen investime për invazion (sulm) kulturor (و من الناس من يشتري لهو الحديث)
- 2- Çdo gjë që pozicionohet përballë urtësisë, është e kotë dhe pengesë për të arritur përsosurinë. (الكتاب الحكيم - لهو الحديث)
- 3- Mjetet e kundërshtarëve të rrugës së Zotit nuk janë logjika dhe urtësia, por fjalët e kota e të pabaza. (من يشتري لهو الحديث ليضل عن سبيل الله)
- 4- Blerja e sendeve të kota që ndalojnë njeriun për të arritur përsosurinë, janë shenja të injorancës dhe padijes. (يشتري لهو الحديث.. بغير علم)
- 5- Përshtatja e dënimit me veprimin është shenjë e drejtësisë. Ata që përbuzin dhe tallen me të drejtën, dënimi i tyre është i turpshëm dhe poshtërues. (يتخذها هزوا... لهم عذاب مهين)

Largimi nga fjala dhe kuvendimi i kotë

Sipas pikëpamjes islame, këngët që gjenerojnë shthurje, degjenerim, imoralitet, mëkat dhe provokojnë epshin, janë të ndaluara (haram), mirëpo nëse kënga nuk do t'i ketë amoralitetet e lartpërmendura, fakihët e njohur (juristët islamë) pohojnë se dëgjimi i asaj (kënge) është i lejuar.

Imam Bakiri (a.s) thotë: "Muzika është nga mëkatet që Zoti për të ka premtuar dënimin me zjarr", dhe më pas këndoi këtë ajet kur'anor: (... و من الناس من يشتري لهو الحديث...)¹⁹. Rrjedhimisht, muzika konsiderohet mëkat i madh dhe **mëkat i madh quhet ai mëkat për të cilin në Kur'an premtohet dënim**.

Në suren El Haxh lexojmë: (واجتنبوا قول الزور)²⁰ "**Largojuni fjalëve të rreme**." Imam Sadiku (a.s) thotë: "Kuptimi i "fjalë e rreme" është të kënduarit dhe muzika."²¹

Imam Sadiku (a.s) dhe Imam Rizai (a.s) kanë thënë se nga nënkuptimet e "لهو الحديث" është edhe muzika.

Në rivajetet e mëposhtme lexojmë:²²

"Muzika, pjell frymën e hipokrizisë dhe sjell me vete varfëri dhe fatkeqësi."

"Gratë këngëtare, ai që u jep bakshish atyre dhe ai person që i përdor ato para, të gjithë janë të mallkuar."

"Shtëpia në të cilën dëgjohej muzikë është e pambrojtur nga vdekja dhe fatkeqësia e dhimbshme, lutja nuk pranohet dhe engjëjt nuk hyjnë brenda në të."²³

Pasojat shkatërruese të muzikës

- 1- Përhapja e imoralitetit dhe largimi nga shpirti i devotshmërisë dhe të dhënit pas epshit dhe mëkateve. Disa persona duke dëgjuar fjalë të kota dhe epshndjellëse të një këngëtareje, sorrollaten në botën e indiferentizmit.
- 2- Neglizhenca ndaj Zotit, neglizhenca ndaj obligimit dhe detyrës, neglizhenca ndaj nevojtarëve, neglizhenca ndaj të ardhmes, neglizhenca ndaj mundësive dhe aftësive, neglizhenca ndaj armiqve, janë neglizhencë e nefsit (egos) dhe djallit.
Në ditët e sotme, kolonizatorët, për tërhequr vëmendjen e rinisë, përdorin të gjitha mjetet e tyre, si përhapja e këngëve amorale nëpërmjet antenave satelitore për të realizuar qëllimet e tyre kolonizatore.
- 3- Pasoja dëmtuese e melodive provokative dhe amorale tashmë është e qartë për çdokënd. Në Kur'an përmendet ndikimi i muzikës në sistemin nervor, si dhe disa momente të rëndësishme në çastet e fundit të jetës së orkestrantëve të veglave muzikore, të cilët sëmuren nga lloje të ndryshme sëmundjesh.²⁴

Lexues i nderuar!

Zoti, e krijoi universin për njeriun dhe njeriun për t'u evoluar dhe përsosur shpirtërisht. Ai vuri botën nën sundimin tonë dhe dërgoi profetë dhe *evlija* (njerëz të dashur e të devotshëm) udhëzues për

²⁴ 'Ujunul Akhbar, vëll 2, fq. 24

²⁵ El Haxh, 30

²⁶ Fjala "زور" ka kuptimet e kotë, gënjeshtër, rrenjë dhe shmangie nga e vërteta, ndërsa **muzika** është një ndër nënkuptimet e kotësisë.

²⁷ Duhet përkthyer....

²⁸ Mizanul Hikmeh

²⁹ Tefsiri El Emthel, vëll 17, fq. 19-27.

njerëzimin dhe ata në misionin e tyre u përballën me vdekjen, madje disa prej tyre u martirizuan. Urdhëroi engjëjt t'i bëjnë sexhde Ademit, fryu shpirtin në trupin e njeriut, i dha njeriut mundësi të pafundme zhvillimi, e pajisi atë me arsye, dije dhe dhunti të llojllojshme dhe vetëm kur krijoi njeriun lavdëroi Vetveten. (فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ).²⁵

A duhet që kjo lule nga kryebuqeta e universit të vejë veten e saj në shërbim të çdokujt? Imam Kadhimi (a.s) thotë: Ndaj çdo zëri që i vë veshin do të jesh rob i tij. Jeta, mendja dhe truri janë amanete që Zoti na i ka besuar neve që t'i përdorim në rrugën që Ai ka përcaktuar Vetë. Nëse këto amanete do t'i përdorim në rrugën që nuk është përcaktuar nga Zoti, duhet të përgjigjemi në Ditën e Gjykimit.

Në Kur'an thuhet: (ان السمع البصر و الفؤاد كل اولئك كان عنه مسئولا).²⁶ "**Veshi, syri dhe zemra të gjitha do të merren në pyetje.**" Në një hadith lexojmë: "**Zemra është vendi i Zotit, mos lejoni që në të të hyjë tjetërkush përveç Zotit.**"²⁷

Islami, për të eliminuar lodhjen dhe për të krijuar një atmosferë të gëzueshme, parashtron para nesh mënyra dhe alternativa të shëndetshme dhe të përshtatshme. Na këshillon që të kryejmë udhëtime, të ushtrojmë sportin dhe të bëjmë not, të bëjmë punë të dobishme nga më të larmishmet, të kryejmë vizita, të zhvillojmë biseda shkencore dhe shkëmbime përvojash, të kemi marrëdhënie me intelektualët dhe ajo që është më e rëndësishmja është marrëdhënia me Krijuesin e gjithësisë dhe përmendja e Tij, që është i vetmi qetësues i zemrave. Hazreti Imam Aliu (a.s) thotë: "لا خير في لذة من بعدها النار".²⁸ "Ndër kënaqësitë që në fund të tyre është ferri, nuk ka mirësi."

"من نلذذ لمعاصي الله اورثه الله ذلاً".²⁹ "Secili që dëshiron të gjejë kënaqësinë duke mëkatuar, Zoti do ta poshtërojë atë."

Konkluzionet e reja të nxënësit të Kur'anit (Meditim)

.....

.....

.....

.....

.....

(7) و اذا تتلى عليه آياتنا ولي مستكبراً كأن لم يسمعها كان في اذنيه وقرا فبشره بعذاب اليم

Fjalët kyçe:

وقر: i lexohet, ولي: ktheu shpinën, مستكبر: arrogant, يسمع: dëgjojnë, اذنيه: dy veshët e tij, فبشره: rëndesë, اليم: i dhimbshëm.

Përkthimi nga vetë nxënësi i Kur'anit (Mendim - Përfitim eksperience)

Përkthim (Përfitim i aftësisë - Dominim)

Shënimet:

Nga ky ajet mësojmë se njerëzit arrogantë nuk janë të gatshëm të dëgjojnë madje as fjalën e drejtë, e jo më të mendojnë pak rreth saj apo ta pranojnë atë.

³⁰ El Mu'minun, 14

³¹ El Isra , 36

³² Biharul Envar, vëll 67, fq. 25

³³ Divani i Imam Aliut (a.s), fq. 204

³⁴ Gurarul hikem, 3565

Mesazhet:

- 1- Dëgjimi i fjalimeve dhe bisedave të kota e të padobishme dobëson gadishmërinë e pranimi të së vërtetës tek njeriu. (لهو الحديث... ولي مستكبرا)
- 2- Fryma arrogante është pengesë për dëgjimin dhe pranimin e së drejtës dhe të vërtetës. (مستكبرا كان لم يسمعها)
- 3- Një nga mënyrat predikuese dhe edukative të Kur'anit është përdorimi i shembujve dhe krahasimeve. (كان..كان...)
- 4- Personi, i cili nuk e pranon të vërtetën, i ngjan atij njeriu veshët e të cilit janë të rënduar. (كان في اذنيه وقرا)

Konkluzionet e reja të nxënësit të Kur'anit (Meditim)

.....

.....

.....

.....

.....

Pyetjet e mësimit të parë:

- 1- Cilat janë temat më të diskutuara në suren “Lukman”? (Tri raste)
- 2- Në fillim të sa sureve pas shkronjave të veçuara (*mukatta'a*) përmendet Kur'ani dhe madhështia e tij?
- 3- Çfarë nënkupton përmendja e Kur'anit dhe madhështia e tij pas shkronjave të veçuara (*mukatta'a*)?
- 4- Çfarë përfshin Zekati sipas Kur'anit?
- 5- Shprehja “Udhëzimi duhet të jetë i shoqëruar me mëshirë” nga cila fjali është përdorur?
- 6- Shprehja “اولئك هم المفلحون” drejtësinë e konsideron karakteristikë të cilëve persona?
- 7- Në cilin ajet citohet se mjetet e kundërshtarëve të Zotit dhe Kur'anit nuk janë logjika dhe urtësia?
- 8- Sipas pikëpamjeve të fakihëve (juristëve) të shquar, cilat janë kriteret kur muzika konsiderohet e ndaluar (haram)?
- 9- Si konstatohen mëkatet e mëdha?
- 10- Cilat janë pasojat shkatërruese të muzikës së ndaluar?
- 11- Kush është autori i kësaj thënieje: (لاخير في لذة من بعدها النار)?

Tema studimi: (Në këtë pjesë në bashkëpunim me mësuesin të përcaktohen dhe shënohen tema studimore në përputhje me ajetet dhe diskutimet e kaluara.)

Burimet e nevojshme: (Në këtë pjesë në bashkëpunim me mësuesin regjistrohen burimet e nevojshme për temat e studimit.)

Mësimi i dytë

(8) ان الذين ءامنوا و عملوا الصلحت لهم جنت النعيم (9) خلدين فيها و عد الله حقا و هو العزيز الحكيم

Fjalët kyçe:

امنوا: besuan, **صلحت:** punë të admirueshme, **جنات:** kopshtet, **نعيم:** begati e zgjeruar dhe e vazhdueshme, **خالدين:** të përjetshëm, **حقا:** e drejtë, **عزيز:** triumfator i pamposhtur.

Përkthimi nga vetë nxënësi i Kur'anit (Mendim - Përfitim eksperience)

Përkthim (Përfitim i aftësisë - Dominim)

Mesazhet:

- 1- Parajsa u dedikohet besimtarëve dhe atyre që kryejnë vepra të ndershme. (ان الذين آمنوا وعملوا الصالحات لهم جنات ..)
- 2- Arroganca e kundërshtarëve është fare e përkohshme, ndërsa shpërblimi ndaj besimtarëve është i përjetshëm. (خالدين فيها)
- 3- Premtimet hyjnore janë të vërteta. (وعد الله حقا)
- 4- Forca, hijeshia dhe urtësia hyjnore, janë mbështetëse të pretimeve. (وعد الله حقا وهو العزيز الحكيم)

Konkluzionet e reja të nxënësit të Kur'anit (Meditim)

.....

.....

.....

.....

.....

(10) خلق السموات بغير عمد ترونها والقي في الارض رواسي ان تميد بكم وبث فيها من كل دابة و انزلنا من السماء ماء فانبتنا فيها من كل زوج كريم

Fjalët kyçe:

عمد: shtyllë, **ترونها:** vështroni atë, **القي:** vendosi, **رواسي:** malet, **تميد:** lëkunden, **بث:** shpërndau, **دابة:** gjallesë, **انبتنا:** i mbimë, **زوج:** çift, **كريم:** me bujari, plot dobi.

Përkthimi nga vetë nxënësi i Kur'anit (Mendim - Përfitim eksperience)

Përkthim (Përfitim i aftësisë - Dominim)

Shënim:

Në këtë ajet vihet theksi në disa shembuj të mrekullisë shkencore në Kur'an, në kohën kur njeriu nuk mund t'i imagjinonte dhe jo më t'i besonte. Theksi vihet tek shtyllat dhe kolonat e padukshme ku janë vendosur trupat qiellorë كرات و اجرام, që d.m.th forca tërheqëse dhe forca e largimit nga qendra, dy forca këto që janë dhe sekreti i rrotullimit të rruzulli tokësor në orbitën e vet. Shembull tjetër i mrekullisë, theksi tek mbrojtja e tokës nga dridhjet dhe lëkundjet me anë të vendosjes të maleve si dhe vihet theksi tek ligji i çiftëzimit të bimëve.

Mesazhet:

- 1- Padukshmëria nuk është argument i mosqënies apo mosekzistencës. (بغير عمد ترونها)
- 2- Para së gjithash, prehja dhe qetësia është nevojë e jetës. (ان تميد بكم)
- 3- Rregulli sundues në tokë është për hir të njeriut. (ان تميد بكم)
- 4- Nga mirësitë hyjnore është edhe shpërndarja e burimeve të nevojshme në të gjithë rruzullin tokësor. (وبث فيها)
- 5- Uji është begati mjaft e madhe dhe me rëndësi të veçantë. (ماء) Emër i pashquar dhe i shoqëruar me tenvin, e kjo tregon madhësi.
- 6- Të vështrojmë me zemërgjerësi dhe zemërbardhësi bimët, gjelbërimin dhe ambientin ekologjik. (من كل زوج كريم)

Konkluzionet e reja të nxënësit të Kur'anit (Meditim)

.....

.....

.....

.....

.....

(11) هذا خلق الله فاروني ماذا خلق الذين من دونه بل الظلمون في ضلل مبين

Fjalët kyçe:

خلق: krijesa, اروني: tregomëni, ماذا: çfarë, دونه: tjetërkush përveç atij, ضلل: humbje, مبين: i qartë.

Përkthimi nga vetë nxënësi i Kur'anit (Mendim - Përfitim eksperience)

Përkthim (Përfitim i aftësisë - Dominim)

Mesazhet:

- 1- Në diskutim të përdorim shembuj objektivë. (هذا)
- 2- Fillimisht shpjegoni rrugën e vërtetë dhe më pas t'u kërkojmë kundërshtarëve argumenta për rrugën e tyre që kanë zgjedhur. (هذا خلق الله فاروني ماذا)
- 3- Një nga rrugët e njohjes së Zotit është krahasimi midis forcës së Zotit dhe forcës së të tjerëve. (هذا خلق الله فاروني ماذا خلق الذين من دونه)
- 4- Kokëfortësia përballë të vërtetës është mizori. (بل الظالمون)
- 5- Personat që kërkojnë tjetërkënd përveç Zotit, janë edhe të humbur edhe mizorë. (بل الظالمون في ضلال)
- 6- Rruga e shtrembër e shirkut është e qartë për të gjithë. (ضلال مبين)

Konkluzionet e reja të nxënësit të Kur'anit (Meditim)

.....

.....

.....

.....

.....

(12) و لقد ءاتينا لقمن الحكمة أن اشكر الله و من يشكر فأنما يشكر لنفسه و من كفر فأن الله غني حميد.

Fjalët kyçe:

حکمت: Urtësi, mençuri, mendim, veprim dhe thënie e drejtë. **اشکر:** falëndero, **يشکر:** të falënderojë, **غني:** i pasur, që s'ka nevojë për asgjë, **حميد:** i lavdërueshëm, i praruar me çdo përsosuri.

Përkthimi nga vetë nxënësi i Kur'anit (Mendim - Përfitim eksperience)

Përkthim (Përfitim i aftësisë - Dominim)

Mesazhet:

- 1- Begatia speciale kërkon dhe falënderim special. (آتينا لقمان الحكمة... اشكر الله)
- 2- Falenderimi ndaj begative të Zotit është në dobi dhe favor të vetë njeriut. (و من يشكر فأنما يشكر لنفسه)
- 3- Jo çdo pasuri ka vlerë, me vlerë është ajo pasuri që është e mbrojtur nga çdo e keqe. (غني حميد)
- 4- Zoti është i lavdërueshëm edhe nëse njerëzit e lavdërojnë dhe e falënderojnë apo jo. (غني حميد)

Portreti i Lukmanit të urtë

Në Tefsirin Al Mizan, në një diskutim bëhet fjalë për Hz. Lukmanin. Një fragment të këtij diskutimi po e përmendim këtu:

Profeti i nderuar (s.a.v.s) ka thënë: "Lukmani nuk ishte profet, por ishte robi Zotit i cili mendonte shumë dhe i besonte realisht Zotit. Ai e donte Zotin, po ashtu edhe Zoti e donte atë."

Imam Xhafer Sadiku (a.s) thotë: "Lukmani, urtësinë dhe mençurinë e tij nuk e kishte fituar falë pasurisë dhe familjes së tij, por ai ishte një burrë i ruajtur, symprehtë dhe i dhembshur. Nëse shihte dy persona duke u zënë me njëri-tjetrin, apo me armiqësi midis tyre, ai i pajtonte ata."

Lukmani shoqërohej gjithnjë me dijetarë të shumtë, ai luftonte me dëshirat e nefsit (vetvetes) së tij.³⁰

Jetoi gjatë, ishte bashkëkohës i Hz. Davudit (a.s) dhe ishte nga të afërmit e Hz. Ejubit (a.s). Ai midis të qenit i urtë e i mençur dhe të qenit mbret, zgjolloi urtësinë. E pyetën Lukmanin: Si arrite në këtë pozitë?

U përgjigj: -Falë besnikërisë, ruajtjes së amanetit, sinqeritetit dhe heshtjes në lidhje me atë që nuk kishte lidhje me mua.³¹

Imam Sadiku (a.s) thotë: "Lukmani kishte njohuri në lidhje me udhëheqësin hyjnor të kohës së tij."³²

Për të patur një koncept mbi madhështinë e Lukmanit, mjaftojnë tregimi i këshillave të tij nga Zoti i Madhëruar, i Dërguari i Zotit (profeti Muhammed s.a.v.s.) dhe imamët e pastër (a.s), drejtuar gjeneratave të mëvonshme.

Aspekte nga këshillat e Lukmanit

- ❖ Ruaju nga dembelizmi dhe përtacia. Një pjesë të jetës përkushtoja nxënies së dijes dhe mos diskuto dhe as mos debato me njerëzit kokëfortë dhe kryeneçë.
- ❖ Nëse e edukon veten në fëmijëri, do i shohësh hairin (mirësinë, dobinë) kur të rritesh.
- ❖ Mos debato me dijetarët, mos u bëj shok me njeriun e shthurur, mos e bëj vëlla robin e shthurur e të degjeneruar dhe mos u shoqëro me personat me nam të keq.
- ❖ Trembju vetëm Zotit dhe shpreso vetëm tek Ai. Frika dhe shpresa tek Zoti të jenë të njëjta në zemrën tënde.
- ❖ Mos iu përkushto kësaj bote (dynjasë). Atë konsiderojë thjesht si një urë që duhet kaluar.
- ❖ Ta dish se në Ditën e Ringjalljes do të të pyesin për katër gjëra: Si e kalove moshën e rinisë, si e kalove jetën, si e përfitove pasurinë dhe si e shpenzove?!
- ❖ Mos lakmo pasurinë e të tjerëve dhe sillu me hijeshi me të gjithë njerëzit.
- ❖ Mos e tepro në diskutim me bashkudhëtarët dhe ushqimin e udhëtimit tënd mos e nda me ta.
- ❖ Nëse do të bisedojnë me ty, shprehe me sinqeritet dhembshurinë tënde ndaj tyre. Nëse kërkojnë ndihmë apo t'u kryesh ndonjë punë, ndihmoji ata dhe dëgjoja fjalën atij personi që është më i madh se ty në moshë.
- ❖ Fale namazin në kohën e tij, fale atë me xhemat edhe në kushtet më të vështira.³³
- ❖ Nëse je në namaz, ruaj zemrën tënde.
- ❖ Nëse je duke ngrënë bukë, ruaj sjelljen tënde.
- ❖ Nëse ndodhesh mes njerëzve, ruaj gjuhën tënde.
- ❖ Kurrë mos harro Zotin dhe vdekjen, por harro mirësitë ndaj njerëzve apo ligësitë e tyre ndaj teje.³⁴

Urtësia, Njohuria, Bindja

Hikmeh (urtësia) është intuita që fitohet nën petkun e njohurisë hyjnore, duke u thelluar në mendime mbi sekretet e universit që konkludon në arritjen tek e vërteta (hak), drita dhe devotshmëria.

Imam Bakiri (a.s) ka thënë: "Hikmet do të thotë kuptim, njohje dhe dituri e thellë, njohje e cila e shtyn njeriun në robërinë ndaj Zotit dhe udhëheqësit qiellor dhe ta mbajë larg nga mëkatet e mëdha."

Imam Sadiku (a.s) thotë: "Në krye të hikmetit (urtësisë), zë vend adhurimi dhe bindja ndaj Zotit."³⁵

³⁰ Tefsiri El Mizan

³¹ Tefsiri Mexhmu'ul Bejan

³² Tefsiri Nuruth Thakalejn

³³ Tefsiri Kenzud Dekaik

³⁴ Tefsiri Ruhul Bejan

³⁵ Amali Saduk, fq. 487

Profeti (s.a.v.s) thotë: "Unë jam shtëpia e hikmetit (urtësisë) dhe Aliu (a.s) është dera e tij. Çdokush që është në kërkim të hikmetit (urtësisë), duhet të kalojë nga kjo derë."³⁶ Në rivajete (transmetime) të shumta, Ehli Bejti (a.s) është prezantuar si dera dhe çelësi i hikmetit.³⁷

Vlera e hikmetit (urtësisë)

Një nga obligimet e të dërguarve të Zotit është mësimi i Librit dhe Urtësisë. (و يعلمهم الكتاب والحكمة)³⁸

Urtësia është homologe dhe ekuivalente e librit qiellor (الكتاب والحكمة) dhe çdo personi që i dhurohet urtësi, i është dhënë mirësi e pamase. (يؤتي الحكمة من يشاء ومن يؤت الحكمة فقد أوتي خيرا كثيرا).³⁹ Bazuar në rivajetet, urtësia është sikurse drita që buron nga shpirti dhe ndikimi i saj vihet re në mendrën e të folurit dhe vjedhjes të njeriut.⁴⁰

Urtësia është vizion, i cili nëse gjendet tek një i varfër, në mesin e popullit atë e bën më të dashur se më të pasurin e njerëzve dhe nëse gjendet tek ndonjë fëmijë, e bën atë më superior sesa të rriturit.⁴¹

Urtësia është ajo çka i ka humbur besimtarit⁴² dhe në lidhje me rëndësinë e mësimi të saj kanë thënë:urtësinë mësojeni madje edhe nga armiqët⁴³.

Njeriu i mençur dhe i urtë nuk flet fjalë të pamatura e të pa ditura dhe nuk vihet re asnjë kontradiktë në fjalët dhe veprat e tij.

Begatitë hyjnore nuk i çon dëm dhe nuk është i dhënë pas kotësirave, njerëzit i do sikurse veten e tij dhe atë që dëshiron për veten e tij e dëshiron edhe për të tjerët.

Si përfitohet Urtësia?

Urtësia është dhuratë nga ana e Zotit për të sinqertët dhe të devotshmit. Në një rivajet thuhet: { Çdo person i cili veprat dhe punët e tij do të jenë të drejta dhe të sinqerta për 40 ditë dhe net, Zoti i madhëruar, burimet e urtësisë nga zemra e tij i bën që të rrjedhin nga goja }⁴⁴.

Në një hadith tjetër thuhet “ Ai njeri i cili në këtë botë është i devotshëm dhe besimtar dhe mos mashtrohet nga grumbullimi i mallit dhe pasurisë, Zoti vendos në shpirtin e tij Urtësinë”⁴⁵. Ruajtja e gjuhës, mbajtja nën kontroll e barkut dhe epshit, besnikëria, تواضع përkula dhe nderimi, dhe braktisja e çështjeve të padobishme, janë kritere të lindjes të Urtësisë⁴⁶.

Shembuj të Urtësisë

Zoti i madhërishëm në suren “Isra” nga ajeti 22 deri në ajetin 38 jep urdhëra të ndryshme dhe në përfundim thekson: Këto urdhëra janë urtësi të cilat Zoti yt i ka frymëzuar tek ti, këto urdhëra përbëhen si vijon: monoteizmi dhe largimi nga shirku, mirësia dhe respekti ndaj prindërve, fjalët e buta dhe تواضع shoqëruar me dashuri, lutja për mirësi ndaj tyre, respektimi ndaj të dashurëve të Zotit, ndihmesa ndaj të varfërve, të mos shpërdorjme, të ndjekim vijën e mesme në përdorim, të distancohemi nga genocidi dhe aktet e paligjshme të mardhënieve seksuale, largimi nga dhunimi i pasurisë së jetimit, dhënia e hakut që i takon gjithsecilit dhe të jemi të drejtë dhe mos hamë në peshë, të mos jemi pasues të diçkaje që nuk kemi asnjë njohuri dhe informacion mbi të, dhe të mos ecim me mendjemadhësi në tokë.

Konkluzionet e reja të nxënësit të Kur'anit (Meditim)

³⁶ El 'Umdeh, fq. 295

³⁷ Bihar, vëll 23, fq. 244.

³⁸ El Bekare, 129; Ali Imran, 164; El Xhumua, 2.

³⁹ El Bekare, 269

⁴⁰ Bihar vll 14, fq 316

⁴¹ Bihar, vll 67, fq 458

⁴² Nahxhul Balagha, Hikmet 80

⁴³ Bihar vll 2, fq 97-99

⁴⁴ Xhame Al Ahbar, Sodugh fq 94

⁴⁵ Bihar, vll 73, fq 48

⁴⁶ Mizan Al Hikmeh

.....
.....
.....
.....
.....

Pyetjet e mësimit të dytë:

- 1- Kush është garancia e vërtetimit të premtimeve hyjnore?
- 2- Shprehja “زوج كريم” çfarë mesazhi përcjell për bimët dhe ekologjinë?
- 3- Shprehja “غني حميد” çfarë këndvështrimi shtjellon në përsa i përket pasurisë?
- 4- Përmendi 5 cilësi nga karakteri i Lukmanit?
- 5- Sipas jush cilat janë këshillat më të rëndësishme të Lukmanit?
- 6- Çështje urtësie?
- 7- Si përfitohet urtësia?
- 8- Nga fjalja “و يعلمهم الكتاب و الحكمة” çfarë mund të kuptojmë në lidhje me urtësinë?
- 9- Në cilën sure dhe ajet të Kur’anit, mësimi konsiderohet urtësi?

Tema studimi:

(Në këtë pjesë në bashkëpunim me profesorin shënoni dhe përcaktoni temat studimore që përputhen me diskutimet e kaluara)

Burimet e nevojshme:

(Në këtë pjesë në bashkëpunim me profesorin, regjistroni burimet që ju nevojiten për temat e studimit.)

Mësimi i tretë

(13) و اذ قال لقمن لابنه و هو يعظه يبني لا تشرك بالله ان الشرك لظلم عظيم

Fjalët kyçe:

لابنه: djalit të tij, يعظه: e këshillonte atë, بني: biri im.

Përkthimi nga vetë nxënësi i Kur’anit (Mendim - Përfitim eksperience)

Përkthim (Përfitim i aftësisë - Dominim)

Shënime:

- Këshilla, është një nga mënyrat e ftesës në rrugë të drejtë dhe askush nuk është i panevojshëm ndaj saj. Një prej emrave të Kur'anit është, Këshillë. (قد جائتكم موعظة من ربكم)⁴⁷
- Në disa rivajete thuhet: Nganjëherë profeti (s.a.v.s) i thoshte Xhibrailit: Më këshillo⁴⁸. Hazreti Aliu (a.s) po ashtu disa prej shokëve të vet u thoshte: Mua më këshillo, sepse po të dëgjosh këshillën ka efekt që nuk gjendet tek dituria⁴⁹.

Mesazhet:

- 1- Gjatë këshillimit fillimisht duhet që me dashuri dhe butësi, t'i bëjmë për vete dëgjuesin. (يا بني)
- 2- Këshilla duhet të bazohet në urtësi. (و لقد آتينا لقمان الحكمة... هو يعظه)
- 3- Fëmija, ka nevojë për këshillë dhe bisedë të përzemërt. Nuk duhet të lëmë jashtë vëmendjes fëmijët tanë. (قال لقمان لابنه)
- 4- Predikimin ta fillojmë nga të afërmit tanë. (قال لقمان لابنه)
- 5- Në edukim ti jepet përparësi çështjeve themelore (يعظه... لا تشرك)
- 6- Shirku, është rreziku më i madh, dhe çështja më kryesore. (لا ظلم عظيم)
- 7- Këshillën tonë ta shpejgojmë me logjikë dhe argumenta të shëndoshë. (لا تشرك.. ان الشرك لظلم عظيم)

Çdo të thotë fjala Shirk?

Shirk ka një kuptim të gjerë, që kuptimi më kryesor i saj është idhujtaria, dhe ky lloj shirku, sipas fatvave të fakihëve bëhet shkas për daljen nga feja dhe shëndrimin e njeriut në të pafe.

Shirku po ashtu ka dhe kuptim tjetër: Bindje e plotë pa kushte ndaj dikujt tjetër përveç Zotit, ose ndjekjen e dëshirave të nafsit.

Në Kur'an shprehja (دون الله) dhe (دونه) përmendet mbi 100 herë, pra bindja dhe adhurimi ndaj çdokujt tjetër përveç Allahut konsiderohet shirk. Në rivajete thuhet që ky lloj shirku është më i padallueshëm sesa lëvizja e milingonës në natën e erët mbi një gur të zi.

Prandaj shirk, nuk është vetëm idhujtaria, por edhe vasaliteti ndaj çdo force, pozite, pasurie apo gjithçkaje tjetër që nuk ka si kah të vetin Zotin, konsiderohet shirk.

Pasojat e Shirkut

1- Asgjësimi i veprave të mira

Shirku, zhduk veprat e mira të besimtarit, Kur'ani i adresohet me këto fjalë Profetit: {Nëse bëhesh mushrik (politeist), të zhduken gjithë veprat e tua.}⁴⁵

2- Ankthi dhe shqetësimi

Qëllimi një personi monoteist dhe që beson Zotin, është kënaqësia e Zotit të vetëm, mirpo ndonjë që mendon për të kënaqur të tjerët, gjithmonë është rob i ankthit dhe shqetësimeve, sepse duhet të plotësojë dëshirat dhe tekat e të tjerëve.

Hazreti Jusufi (a.s) në burg, u tha këto fjalë politeistëve: {A është më mirë të keni shefa dhe tutorë të ndryshëm apo një Zot të vetëm!}.⁴⁶

Në Kur'an thuhet: {Shembulli i atij që ndahet nga Zoti është si shembulli i atij personi i cili flaket nga qielli dhe bëhet ushqim për shpendët dhe çdo pjesë e trupit të tij shpërndahet në vënde larg njëra-tjetrës.}⁴⁷

Po, njësimi dhe përljua e sinqertë ndaj Zotit, është si një kështjellë e fortë, që e ruan njeriun nga dashuria dhe varja e shpresës, apo adhurimi dhe frika ndaj çdokujt tjetër veç Allahut. Në një hadith thuhet: {Njësimi i Zotit është një kështjellë e fortë, kushdo që hyn në të është i ruajtur nga dënimi i Zotit.}⁴⁸

⁴⁸ Movaez Sodugh, fq 92.

⁴⁹ 10 Thënie, Shahid Motahari, fq 224

⁴⁵Zumer, 65

⁴⁶Jusuf, 39

⁴⁷Haxh, 31

⁴⁸Biharul Envar, vëll. 49, fq. 127.

3- Mosmarrëveshja dhe përçarja

Në shoqërinë monoteiste, boshti i gjithçkaje është Zoti, udhëheqjen, ligjin dhe rrugën që duhet ndjekur e përcaktob Zoti, dhe gjithçka vërtitet rreth këtij boshti. Ndërsa në shoqërinë politeiste, Zoti i vetëm zëvendësohet nga idhujt dhe rrugë të ndryshme duke futur përçarje dhe mosmarrëveshje midis njerëzve. Lidhur me këtë në Kur'an thuhet: {Mos jini nga mushrikët (politeistët-idhujtarët), nga ata që janë shkaktarë të përçarjes}⁴⁹.

4- Përbuzja dhe shpërfillja në Ditën e Gjykimit

Në Kur'an thuhet: {Mos adhuronit tjetër përveç Zotit të vetëm, sepse do hidheni me qortim në ferr}⁵⁰.

Shenjat e Shirkut

Një nga shenjat e shirkut, është nxjerja e preteksteve ndaj ligjeve të Zotit. Kur'ani ka sjedhë disa shembuj të këtij rasti ku midis të tjerash thotë:

- ❖ { e sa herë që u erdhi ndonjë i dërguar me çka nuk ju pëlqeu juve, a nuk u bëtë kryelartë?}⁵¹
- ❖ Sapo vinte urdhëri për xhihad dhe luftë thoshin: pse na urdhëroni për xhihad dhe luftë?⁵².

Shenjë tjetër e shirkut është t'i jepet më tepër rëndësi familjes, pasurisë, pozitës sesa zbatimit të urdhërave të Zotit. Në ajetin 24 të sures "Teube" lexojmë: { Nëse etërit tuaj, djemtë tuaj, vëllezërit tuaj, bashkëshortet tuaja, farefisi juaj, pasuria që e fituat, tregëtia që frikësoheni se do të dështojë, vendbanimet me të cilat jeni të kënaqur, janë më të dashura për ju se Allahu, se i dërguari i tij, se lufta për në rrugën e Tij, prisni dënimin e Zotit }.

Shirku është aq i rrezikshëm saqë megjithëse Kur'ani rekomandon katër herë krahas Touhidit mirësinë ndaj prindërve, mirpo nëse prindërit e ftojnë fëmijën të besojë tek diçka tjetër përveç Zotit thotë: **Nuk duhet tu bindesh atyre.**⁵³

Motivet e Shirkut

Njerëzit ose pasojnë dikë për hir të pasurisë, siç thotë edhe Kur'ani: {Të gjithë njerëzit nuk kanë forcë madje as sa për krijimin e një mize.}⁵⁴; ose për hir të një cope bukë shkojnë sa tek njeri tek tjetri, për këtë rast Kur'ani thotë: { لا يملكون لكم رزقا }⁵⁵.

Ose për të fituar lavde janë pasues të ndokujt, siç thuhet edhe në Kur'an: { فان العزة لله جميعا }⁵⁶.

Ose për hir të shpëtimit nga hallet dhe problemet, i ngjiten ndonjë njeriu, për këtë rast Kur'ani thotë: { فلا يملكون كشف الضر عنهم }⁵⁷.

Po ashtu në Kur'an thuhet: {Atyre personave që ju u shkoni pas në vend të Zotit, janë robër ashtu sikur vetë ju}⁵⁸.

{ pse shkëputeni nga Krijuesi më i mirë dhe i kushtoni vëmendje të tjerëve? }⁵⁹.

Lufta kundër shirkut

Qëllimi dhe mesazhi primar i të gjithë të dërguarëve, ishte lufta kundër shirkut dhe ftesa në besimin dhe përluljen e singertë dhe të denjë ndaj Zotit të Madhëruar.⁶⁰

Të gjitha mëkatet falen, përveç shirkut.⁶¹ Të dërguarit kishin mision të çlirojnë njerëzit nga të gjitha llojet e shirkut.⁶² Nëse 99% e veprave tona do të ishte për Zotin dhe vetëm 1% për dikënd tjetër jo Krijuesit, atëherë të gjithë veprat tona nuk do kishin vlerë.

⁴⁹Rum, 32

⁵⁰ Isra, 39

⁵¹ Bekare, 87

⁵² Nisa, 77

⁵³ Ankabut, 8, Lukman, 15

⁵⁴ Haxh, 73

⁵⁵ Ankebut, 17

⁵⁶ Nisa, 139

⁵⁷ Isra, 56

⁵⁸ Aaraf, 194

⁵⁹ Safat, 135 (në Kur'anin e kuq nuk korrespondon ky ajet).

⁶⁰ Nahl, 36

Lidhur me këtë në Kur'an thuhet: {و اعبدوا الله ولا تشركوا به شيئاً} ⁶³.

Jo vetëm putet dhe idhujt, por edhe profetët dhe të dërguarit e Zotit nuk duhet ti konsiderojmë partnerë të Krijuesit të plotfuqishëm. Zoti i madhëruar i flet kështu Hazreti Isait (a.s): {Ai u the ti njerëzve që ty dhe nënën tënde t'ju konsiderojnë partnerë dhe ortakë të Zotit?} ⁶⁴ Marrja në konsideratë e ortakut apo parterit për Zotin, cilësohet shpifje, ofezë dhe mëkat i madh. ⁶⁵

Shirku është aq shumë i urryer saqë Zoti thotë: {I dërguari dhe besimtarët nuk kanë të drejtë të kërkojnë falje (istigfar) për mushrikët, edhe sikur ata të jenë të afërm të tyre.} ⁶⁶

Islami lufton me argumenta shirkun. Në Kur'an lexojmë: {Kush e krijoi johyjnorin që ju jeni dhënë kaq shumë pas tij!?} ⁶⁷ Në dorë të kujt është vdekja, jeta, nderi dhe mjerimi juaj?

Konkluzionet e reja të nxënësit të Kur'anit (Meditim)

.....

.....

.....

.....

.....

(14) ووصينا الانسن بولديه حملته امه وهنا علي وهن و فصله في عامين ان اشكر لي و لولديك الي المصير

Fjalët kyçe:

وصينا: e porositëm, **حملته:** e mbarti atë, **وهن:** dobësi, lodhje, **فصال:** i ndërpreu qumështin, **عامين:** dy vjet, **الي:** drejt meje, **مصير:** rruga e kthimit.

Përkthimi nga vetë nxënësi i Kur'anit (Mendim - Përfitim eksperience)

Përkthim (Përfitim i aftësisë - Dominim)

Shënime:

- Në ajetin që po diskutojmë, fillimisht porositet për mirësinë ndaj prindërve, më pas në periudhën e shtatzënisë të nënës me qëllim që të provokojë dhe zgjojë ndërgjegjen morale tek njeriu dhe ti risjedhë në mendje atij që gjithnjë ta ketë parasysh se nëna e ka mbartur atë dhe e ka ushqyer me qumësht nga trupi i saj dhe për shkak të rehatisë së tij nëna ka ndejtur edhe pa gjumë edhe pa bukë. Zoti jep porosi të veçantë për nënën për shkak se e drejta e saj rrezikohet më tepër të nepërkëmbet ose sepse ajo ka më tepër të drejta se babai.

Mesazhet:

⁶¹ Nisa, 48,116

⁶² Hud, 54

⁶³ Nisa, 36

⁶⁴ Maide, 116

⁶⁵ Nisa, 48

⁶⁶ Teube, 113

⁶⁷ Fatir, 40

- 1- Të gjithë njerëzit të çdo rangu apo në çfarëdo lloji kushtesh qofshin , edhe sikur prindërit e tyre të jenë jobesimtarë duhet ti respektojnë ata. “ وصينا الانسان بالديه ” (fjala “الانسان” nënkupton të gjithë njerëzit)
- 2- Duhet veçuar emri i atij ose asaj që përpiqet dhe punon më tepër se të tjerët. (امه-والديه)
- 3- Në urdhërat publikë duhet gjithashtu që edhe argumenti të jetë publik, për arsyen se i adresuari janë të gjithë njerëzit, diskutohet shtatzënia e nënës, çështje q’ i përket të gjithëve.
- 4- Me pretekstin se është një obligim natyral individual, nuk duhet të jemi mosfalenderues. (Shtatzënia është një dukuri natyrale, por duhet të tregojmë respekt dhe mirënjohje ndaj nënës, dhe të vlerësojmë mundin e saj).
- 5- Të përmendim të kaluarit, me qëllim që të ringjallet tek ne fryma dhe shpirti i falenderimit.
- 6- Periudha e shtatzënisë dhe dhënia e gjirit, legjitimojnë të drejtat e nënës mbi fëmijën e vet, dhe konsiderohet si periudha më e rëndësishme e formimit të fëmijës. (حملة امه... وفصاله)
- 7- Fjala “في عامين” nënkupton heqjen e foshnjës nga gjiri dhe fjala “فصال” do të thotë se foshnjën po ashtu mund ta heqësh nga gjiri ndërmjet dy viteve, megjithëse është e preferueshme që foshnja të pijë qumësht nga gjiri i nënës për dy vjet të plota.
- 8- Durimi i vështirësive në rrugën e kryerjes së obligimeve, është origjina e lindjes së të drejtës. Personat të cilët edhe pse janë të dobët dhe të lodhur pranojnë barrën e përgjegjësisë, kanë më shumë të drejta mbi ne. “و هنا علي وهن”
- 9- Falenderimi i prindërve, gëzon një pozitë të lartë tek Zoti. “ان اشكر لي ولوالديك”. Pas falenderimit të Zotit rekomandohet falenderimi ndaj prindërve.
- 10- Duke u nisur nga arsyeja se të gjithë ne do të shkojmë drejt Zotit, duhet të kemi frikë nga mungesa e falenderimit për prindërit. “الي المصير”
- 11- E drejta e Zotit qëndron mbi të drejtën ndaj prindërve. “ان اشكر لي ولوالديك”. Mirësia ndaj prindërve nuk duhet të të na bëjë ne neglizhentë ndaj Krijuesit.
Në përfundim të mesazheve që përcjell ky ajet do të prekim kalimthi dy tema, mirësinë ndaj prindërve dhe falenderimin ndaj Zotit:

1- Mirësia ndaj prindërve

Në ajetin 83 të sures Bekare, ajetin 36 të sures Nisa, ajetin 151 të sures Anam, dhe në ajetin 23 të sures Isra, pas urdhërit të adhurimit të një Zoti të vetëm (Touhid), vjen rekomandimi për shprehje mirësie dhe mirnjohje ndaj prindërve, por në suren Lukman mirësia dhe mirnjohja ndaj prindërve vjen në formën e këshillës hyjnore. Në disa raste vihet theksi tek mundimet që heq nëna.

Pozita e prindërve është aq e lartë saqë në ajetin pasardhës thuhet: Nëse prindërit përpiqen të drejtojnë ty drejt politeizmit (shirkut) mos iu bind atyre, por prapsëprap ji i sjedhshëm ndaj tyre.

Respekti ndaj prindërve është një e drejtë humane dhe islamike, është e drejtë e përhershme, jo e përkohshme.

Në një rivajet lëxojmë se:

“Mirësia ndaj prindërve është e nevojshme në çdo gjëndje, qoftë nëse ata janë të mirë apo të këqinj, janë të gjallë apo të vdekur”

E panë Profetin (s.a.v.s) i cili respektonte më tepër motrën ارضاعي sesa vëllainë tij, e pyetën për shkakun, dhe i dërguari i Zotit u përgjigj: “Sepse kjo motër respekton më tepër prindërit e saj”.⁷³

Në Kur'an lexojmë se “Hazreti Jahja (a.s) dhe Hazreti Isa (a.s) që të dy ishin të dërguar që të respektonin nënat e veta.”⁷⁴

Profeti i nderuar hazreti Muhamedi (s.a.v.s) ka thënë: “Pas faljes së namazit në kohën e duhur, nuk ka punë më të mirë sesa respektimi i prindërve.”⁷⁵

:shtë e nevojshme të shpejtojmë se në kulturën islame, nën udhëheqjen Hyjnore, mësuesi, edukatori dhe prindi i bashkëshortes, bashkëshortit quhen “babë” dhe duhet ti respektojmë dhe të jemi të sjellshëm ndaj tyre.

2- Falenderimi ndaj Zotit (xh.sh)

Zoti nuk ka nevojë për adhurimin dhe faljet tona dhe Kur'ani flet shpeshherë mbi këtë të vërtetë duke theksuar: “Zoti nuk ka nevojë për ju”.⁷⁶

⁷³ Kafi, vëll 2, fq 161

⁷⁴ Merjem , 14,32

⁷⁵ Mizan Al Hikmeh

⁷⁶ Neml, 40, Lukman, 12, Zumer, 7

Por kushtimi i vëmendjes ndaj Atij, konsiderohet esenca e krenarisë dhe zhvillimit tonë. Ahstu sikurse dielli nuk ka nevojë për ne, jemi ne të cilët nëse e ndërtojmë shtëpinë tonë drejt diellit, atëherë do të shfrytëzojmë ngrohtësinë, shkëlqimin dhe ndriçimin e tij.

Një nga këshillat e Zotit të Madhërisë në Kur'an ndaj të dërguarëve të Tij në Tokë, është se ata duhet të kenë shpirt falenderues. P.sh. në lidhje me Hazreti Nuh (a.s) për durimin dhe qëndrueshmërinë e tij ndaj pabesisë së gruas, djalit dhe popullit të vet, Zoti përmend falenderimet e tij dhe konsideron atë rob falenderues.

(انه كان عبدا شكورا)⁷⁷

Shpeshherë Zoti ankohet ndaj mungesës së falenderimit të pjesës dërrmuese të njerëzve. Natyrisht fatmirësinë e falenderimit ndaj Zotit, duhet t'ia kërkojmë vetë Zotit (xh.sh), në po këtë formë që Hazreti Sulejmani(a.s) i kërkoj Zotit xh.sh: “رب اوزعني ان اشكر نعمتك التي انعمت علي”⁷⁸

Ne shpesh i kushtojmë vëmendje vetëm atyre të mirave që përbaëllemi me to çdo ditë, ndërkohë që jemi të painformuar dhe neglizhentë ndaj shumë begative dhe mirësive të tjera. Si p.sh.b të mirat që na vijjnë neve nëpërmjet njerëzve të mirë apo trashëgimisë, apo mijëra fatkeqësi që na rrethojnë, ose të mirat shpirtërore(si besimi ndaj Zotit dhe të dashurëve të tij) , urrejta ndaj mosbesimit (kufr) , shfrenimit dhe mëkatit të cilin Zoti në Kur'an e përmend Kështu: “حب اليكم الايمان و زينه في قلوبكم و”⁷⁹ **كره اليكم الكفر و الفسوق و العصيان**

Përveç asaj që shpjegojmë një pjesë e lutjeve të معصومين i kushtohet begative dhe etë mirave hyjnore, dhe falenderimin ndaj tyre, me qëllim që të ringjallet dhe forcohet shpirti i falenderimit të njeriut. Falenderimi hyjnor ndonjëherë kryhet me gjuhë dhe me fjalë, dhe ndonjëherë nga mënyra e sjedhjes apo praktikës.

Shembuj të falenderimit praktik

- 1- Namazi, është shembulli më i mirë i falenderimit ndaj Zotit. Zoti i flet kështu të dërguarit të Tij: “Në shenjë falenderimi të dhamë Keutherin dhe shumë mirësi, prandaj fal namaz”⁸⁰
- 2- Agjërimi, ashtusikurse profetët e Zotit agjëronin në shenjë falenderimi ndaj të mirave që u kishte dhënë Zoti (xh.sh).⁸¹
- 3- Shërbimi ndaj popullit. Kur'ani thotë: “Nëse një që nuk di të shkruajë kërkon nga një që di të shkruajë që ti shkruajë atij diçka të mos hezitojë, dhe duke falenderuar për dijen e shkrimit, të shkruajë letren e tij.”⁸²
Në këtë rast shkrimi i një cope letre – që është shërbim ndaj popullit – konsiderohet si falenderim ndaj mirësisë së dijes së shkrimit.
- 4- Ngopja, Mjaftueshmëria. Profeti (s.a.v.s) ka thënë: “ Të jesh i ngopur, me qëllim që të jesh më falenderuesi nga të gjithë njerëzit”⁸³
- 5- Dashuria për jetimët. Zoti i thotë kështu profetit (s.a.v.s): “Në shenjë falenderimi ndaj faktit se ti vetë ke qënë jetim, dhe ne të dhamë ty ملوا , atëherë mos e largo nga vetja jetimin”⁸⁴
- 6- Ndiurma ndaj nevojtarëve dhe të papërkrahurve. Zoti i thotë kështu profetit: “Në shenjë falenderimi ndaj asaj që ti ishe nevojtar dhe ne të dhamë ty pasuri, të varfërin që vjen tek ti mos e largo nga vetja”⁸⁵
- 7- Falenderimi ndaj njerëzve. Zoti i thotë profetit: “Për të falenderuar dhe inkurajuar ata që e japin zekatin, lutu për ta sepse sepse lutja jote është qetësues për ta”⁸⁶

Falenderimi ndaj njerëzve është edhe falenderim ndaj Zotit xh.sh. Në rivajet thuhet: “ Ai i cili nuk falenderon krijesën, nuk ka falenderuar Krijuesin”.⁸⁷

77 Isra, 3

78 Neml, 19

79 Huxhurat, 7

80 Keuther, 1,2

81 Vasael, vll 10, fq 446

82 Bekare, 282

83 Mostadrek, vll 11, h 12676

84 Duha, 9

85 Duha, 10

86 Teube, 103

87 A'in Al Ahbar, vll 2, fq 24

Edhe hidhërimet duhen falenderuar

Në Kur'an thuhet: "Shumë prej atyre gjërave që ju nuk i doni, në të vërtetë mund të jenë në dobinë tuaj, dhe shumë prej gjërave që ju i dëshironi janë në dëmin tuaj"⁸⁸

- Nëse dimë të tjerët kanë më tepër probleme.
- Nëse dimë se problemet risin vëmendjen dhe përkushtimin tonë ndaj Zotit.
- Nëse dimë se problemet mposhtin mëndjemadhësinë tonë, dhe mënjanojnë vrazhdësinë.
- Nëse dime se problemet, na bëjnë që të mendojmë për ata që kanë halle.
- Nëse dime se problemet, krijojnë tek ne konceptin e mbrojtjes dhe novacionit.
- Nëse dime se problemet, janë rikujtuese të vlerës së të mirave të dikurshme.
- Nëse dimë se problemet janë falëse كفارة të mëkateve.
- Nëse dime se problemet, janë shkak i përfitimit të shpërblimeve në Ahiret.
- Nëse dimë se problemet janë, paralajmërim dhe përkushtim i vëmendjes ndaj kijametit.
- Nëse dimë se problemet janë shkak i vënies në provë të durimit dhe njohjes së miqëve të vërtetë.
- Dhe nëse dime se kishte mundësi që të përballeshim me probleme më të mëdhaja apo më të vështira, do të kuptojmë se hidhërimet aparente në vendin e duhur do të ishin të embla.

Hazreti Imam Aliu (a.s) në luftën e Uhudit tha: " Të marrësh pjesë në frontin e Luftës është një fakt që duhet falenderuar"⁸⁹. Dhe hazreti Zejnebi në përgjigje ndaj kriminelve të beni Umejesë tha: " Në qerbelat përveç bukurisë spamë gjë tjetër"⁹⁰

Konkluzionet e reja të nxënësit të Kur'anit (Meditim)

.....

.....

.....

.....

.....

Pyetjet e mësimi të tretë

- 1- Cilën pikë shpjegoi Imam Aliu (a.s) në lidhje me ndikimin e këshillës?
- 2- Cilat janë dy kushtet kryesore të këshillës?
- 3- Hazreti lukmani (a.s) në këshillimin e djalit të tij cilës çështje i dha më tepër përparësi? Cili është mesazhi i këtij akti?
- 4- Cilat janë pasojat e shirkut?
- 5- Përmendi emrat e motiveve të shirkut?
- 6- Cili është mesazhi i parë dhe më i rëndësishmi i të dërguarit të Zotit?
- 7- Pse Kur'ani i nderuar pasi ka përmendur njëherë prindërit, përmend sërish Nënë?
- 8- Fjalja "و هو هن علي وهن" çfarë mesazhi mbart?
- 9- Fjalja "انه كان عبدا شكورا" për cilin të dërguar të Zotit bën fjalë?
- 10- Shkruani shembuj të falenderimit praktik (4 shembuj)?
- 11- Për çfarë arsye duhet të falenderojmë hidhërimet?

Tema studimi: (Në këtë pjesë në bashkëpunim me profesorin të përcaktohen dhe shënohen tema studimore në përputhje me ajetet dhe diskutimet e kaluara.)

⁸⁸ Bekare, 216

⁸⁹ Nahxhul Balagha, Hutbe 156

⁹⁰ Bihar, VII 45, fq 116

Burimet e nevojshme: (Në këtë pjesë në bashkëpunim me profesorin regjistruen burimet e nevojshme për temat e studimit.)

Mësimi i katërt

(15) و ان جهداك علي ان تشرك بي ما ليس لك به علم فلا تطعهما و صاحبهما في الدنيا معروفًا و اتبع سبيل من اناب الي ثم الي مرجعكم فانبكم بما كنتم تعملون

Fjalët kyçe:

صاحبهما : shoqërohu
تشارك : mos ji pasues i atyre dyve,
تطعهما : la të dy,
اناب : rikthim,
مرجع : drejt meje,
تبع : ndiq, paso,
معروف : i mirnjohur,
جهداك : u përpoqën,
تشرک : ju njoftoj juve.

Përkthimi nga vetë nxënësi i Kur'anit (Mendim - Përfitim eksperience)

Përkthim (Përfitim i aftësisë - Dominim)

Shënimet:

□Në Kur'an ekzistojnë tre lloje bindje:

- 1- Bindje absolute ndaj Zotit, profetit dhe atyre që drejtojnë punët tona.⁹¹
- 2- Mosbindje absolute ndaj jobesimtarëve, hipokritëve, të prishurve, mëkatarëve dhe dhunuesve dhe....⁹² (لا تتبع سبيل المفسدين), ⁹³ (لا تطع أئما او كفورا), ⁹⁴ (و لا تطع الكافرين و المنافقين).
- 3- Bindje e kushtëzuar ndaj prindërve, që do të thotë nëse urdhërat e tyre janë të dobishëm lipset nevoja që ti zbatojmë, por nëse prindërit do të përpiqen që fëmijën e vet ta largojnë nga Zoti, nuk duhet të bindemi.

Mesazhet:

- 1- Njeriu nga natyra ka karakter monoteist dhe të tjerët bejnë përpjekje që ta shëndrojnë atë në një politeist. (جاهداك)
- 2- Shirku, nuk bazohet në asnjë logjike të dijes. (ليس لك به علم)
- 3- Imitimi i verbër ndalohet rreptësisht. (ما ليس لك به علم فلا تطعهما)
- 4- E drejta e Zotit, është primare mbi çdo të drejtë tjetër, si p.sh.b e drejta e prindërve (فلا تطعهما).
- 5- Kurdoherë që marim ndonjë shembull nga ndonjëri, ta zvëndësojmë atë me një shembull tjetër të përshtatshëm. (فلا تطعهما - واتبع)
- 6- Në rastet devijuese, nuk është i nevojshëm bindja ndaj prindërve, por duhet ruajtur jeta normale. (فلا تطعهما و صاحبهما في الدنيا معروفًا)

⁹¹ Nisa, 59

⁹² Ahzab, 1

⁹³ Insan, 24

⁹⁴ Sad, 26

- 7- Deri në fund të jetës duhet të sillemi me mirësi ndaj prindërve. {madje edhe ndaj prindërve politeistë} (صاحبهما في الدنيا معروفا)
- 8- Penduesit e vërtetë dhe besimtarë, e meritojnë të meren si shembull. (واتبع سبيل من اناب الي)
- 9- Besimi në jetën tjetër, është garant i ndreqjes të punëve dhe bindjes të njeriut në rrugën e Zotit. (الي مرجعكم)

Konkluzionet e reja të nxënësit të Kur'anit (Meditim)

.....

.....

.....

.....

.....

(16) يَبْنِيْ اِنْهَآ اَنْ تَكْ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ فَتَكُنْ فِيْ صَخْرَةٍ اَوْ فِي السَّمٰوٰتِ اَوْ فِي الْاَرْضِ يٰۤاَيُّهَا اللّٰهُ اِنَّ اللّٰهَ لَطِيْفُ خَبِيْر

Fjalët kyçe:

تَك-تكن: kokër e bimës خردل : kokër, حبة: rëndesë, مِثْقَال : shumë e imët, صخره: shkëmb, يٰات: sjell, لَطِيْف: i përpiktë, خَبِيْر: i njoftuar

Përkthimi nga vetë nxënësi i Kur'anit (Mendim - Përfitim eksperience)

Përkthim (Përfitim i aftësisë - Dominim)

Mesazhet:

- 1- Gjatë këshillimit, për çdo porosi të përsërisim emrin e atij që po i adresohemi. (përsëritja në këtë sure e (يٰا بَنِي))
- 2- Beismi i njeriut në prezencën e veprave të tij në ditën e kijametit, përbën burimin e ndreqjes dhe përmirësimit të tij. (اَنْ تَكْ مِثْقَالَ حَبَّةٍ.. يٰات بها الله)
- 3- Imtësia, خردل, fortësia صخرة, largësia dhe mospamja (السّموات ، الارض), nuk ndikojnë aspak në diturinë hyjnore. (يٰات بها الله)
- 4- Zoti është në dijeni dhe i mirëinformuar për gjithçka. (يٰات بها الله... لَطِيْف خَبِيْر)
- 5- Shpagimi i Zotit është korrekt, sepse ai është korrekt. (لَطِيْف خَبِيْر)

Konkluzionet e reja të nxënësit të Kur'anit (Meditim)

.....

.....

.....

.....

.....

(17) بيني اقم الصلوة و امر بالمعروف و انه عن المنكر و اصبر علي ما اصابك ان ذلك من عزم الامور

Fjalët kyçe:

اقم: kryej, منه: urdhëro, انه: ndalo, منكر: e shëmtuar, i panjohur, اصابك: të ariti ty, عزم: vullnet.

Përkthimi nga vetë nxënësi i Kur'anit (Mendim - Përfitim eksperience)

Përkthim (Përfitim i aftësisë - Dominim)

Shënim:

- Në Kur'an, krahas namazit, "Zekati" përmendet 28 herë, mirpo në këtë ajet krahas namazit përmendet "امر بالمعروف". Ndoshta për këtë arsye se i adresuari është i briri dhe fëmijët zakonisht nuk posedojnë pasuri për të dhënë zekat. (اقم الصلوة و امر بالمعروف)
- Hazreti Imam Aliu (a.s) tha: " Bëhu i duruar ndaj vështirësive që dalin përëara në rrugën e urdhërimit të së mirës dhe ndalimit të së keqes".⁹⁵

Mesazhet:

- 1- Një nga obligimet e prindërve ndaj fëmijëve, është ti porositin ata të falin rregullisht namazin. (يا بني اقم الصلوة)
- 2- Ta fillojmë me faljen e namazit, pastrimin e brendshëm duke u larguar nga shirku, dhe ripërtëritja shpirtërore. (لا تشرك .. اقم الصلوة)
- 3- Nevojshmëria e urdhërimit për të kryer vepra të mira dhe namaz nuk është specifike e fesë islame (gjithashtu para islamit, edhe Lukani ka porositur për faljen rregullisht të namazit). (يا بني اقم الصلوة و امر بالمعروف)
- 4- Të edukojmë fëmijët tanë që të jenë besimtarë dhe robër të denjë të Zotit duke i prositur për kryerjen e namazit, dhe uke i porositur për të urdhëruar të mirën dhe ndaluar të keqen ti bëjmë ata persona përgjegjës dhe socialë. (يا بني اقم الصلوة و امر بالمعروف)
- 5- Njohuritë e fëmijëve tanë ti ngremë në një niveë aq të lartë që të njohin të lejuarat dhe të ndaluarat me qëllim që të jenë të aftë të kryejnë urdhërin për kryerjen e veprave të mira dhe ndalimin e veprave të këqija. (يا بني - و انه)
- 6- Pas vëmendjes ndaj zanafillës dhe jetës së amëshueshme, vepra më e mirë është namazi. (اقم الصلوة)
- 7- Ai person i cili kërkon të ushtrojë në shoqëri urdhërimine kryejres së veprave të mira dhe ndalimine kryerjes së atyre të këqija. Dhe qëllimisht shkon kundra aspiratave të popullit duhet që me anë të namazit të ndreqi veten dhe të forcojë besimin. (اقم الصلوة و امر بالمعروف)
- 8- Fëmijët tanë tu edukojmë për të urdhëruar të mirën dhe ndaluar të keqen. (و امر بالمعروف)
- 9- Urdhërimi për mirën Kur'an, vjen përherë para ndalimit të së keqes. (و امر بالمعروف و انه عن المنكر), dhe si rrjedhim sjedh shumimin e veprave të admirueshme në shoqëri dhe pengon lidnjen e shumë ndalesave.
- 10- Nuk mjafton vetëm të ndjekish rrugën e drejtë, pro duhet të ftojme dhe të tjerët të ndjekin këtë rrugë. (و امر بالمعروف)
- 11- Në predikimin e besimit dhe zbatimin e obligimit të urdhërimit të së mirës dhe ndalimit të së keqes, duhet të kemi durim. (و اصبر علي ما اصابك)
- 12- Babai i urtë, pranon se fëmija e tij do të hasi vështirësi, dhe e urhdëron të bëjë durim, por smund të shkeli kurrë idealin e tij që të heshtë përballë imoralitetit! (و انه عن المنكر و اصبر علي ما اصابك)

Me rastin e porosisë për namaz dhe urdhërimin për kryerjen veprave të mira në këtë ajet, tahsmë do të shpjegojmë shkurtimisht këto dy teori:

1. Aspekte nga Namazi

- ❖ Namazi, është mardhënia më modeste, më e thellë dhe më e bukur e njeriut me Zotin, i cili ka ekzistuar në të gjithë kohërat.
- ❖ Namazi është i vetmi adhurim që porositet të fillohet me zërat më të bukur mbi minare dhe apo vende të larta dhe me zërin kumbues të këndojë thirjen (**حي علي الصلوة ، حي علي الفلاح، حي علي**) **(خير العمل)**, duke thyer kështu heshtjen me Ezanin dhe të zgjojë idetë e pastra islame.
- ❖ Namazi është aq shumë i rëndësishëm, saqë Hazreti Ibrahim (a.s) me aktin e zgjedhjes si vendbanim të shkretëtirës pa ujë dhe bimë të Mekes për djalin dhe gruan e tij kishte për qëllim faljen e namazit dhe jo kryerjen e ceremonisë së haxhit.
- ❖ Imam Huseini (a.s) pasdreken e Ashuras me qëllimin e vetëm për të falur dy rekatë namaz, gjoksin e tij e bëri mburojë të shtizave të armikut.
- ❖ Kur’ani urdhëron Hazreti Ibrahim (a.s) dhe Hazreti Ismailin (a.s) që të bëjnë gati dhe të pastrojnë Mesxhidi Haramin për falësit e namazit. Zekeria dhe Merjemi dhe Ibrahim dhe Ismaili (a.s) ishin shërbyes të Mesxhidi haramit dhe (vendit ku falej namazi).
- ❖ Namazi është çelësi i pranimit të veprave dhe Amir Al Mumenin (a.s) i flet kështu mëkëmbësit së tij: “ Kohën më të preferuar kushtoja faljes së namazit dhe dije se të gjithë veprat tëndë pranohen nën rezet e namazit tënd.”⁹⁶
- ❖ Namazi është oërkujtim i Zotit, dhe përkujtimi i Zotit është i vetë qetësues i zemrave.
- ❖ Namazi citohet në pjesën dërmuese të sureve të Kur’anit, që nga sureja më e madhe (Bekare) deri tek ajo më e vogla (Keuther).
- ❖ Namazi na shoqëron nga dita e lindjes kur këndohet ezani dhe ikameti në veshin e foshnjës deri në ditën kur vdesim dhe na falin namazin e xhenazes.
- ❖ Edhe për fenomenet tokësore (zi tërmetet dhe erërat e frikshme) dhe madje për fenomenet qiellore si (eklipsi) falet namaz, ekziston gjithashtu edhe namazi i shenjave, apo namazi i shiut kur kërkojmë të bjeri shi.
- ❖ Namazi e mbron njeriun nga shumë ndalesa dhe vepra të shëmtuara.⁹⁷
- ❖ Në namaz shohim me sy gjithë përsosmërinë disa prej të cilave po i sjellim si shembull:
- ❖ Shohim pastërtinë dhe higjienën në larjen e dhëmbëve, marjen e avdesit dhe guslit që konsistojnë në pastrimin e trupit dhe rrobave.
- ❖ Kurajon, guximin dhe thirjen e mësojmë nga ezani.
- ❖ Praninë në skenë e mësojmë nga xhemati i mbledhur në xhami.
- ❖ Vëmendjen ndaj së drejtës e gjejmë tek zgjedhja e imamit të drejtë të xhematit.
- ❖ Ndejmë orientim të pavarur në Kible. Sipas urdhërit Kur'anor, qabja bëhet kibleja e pavarur e myslimanëve. Me qëllim që të ruhet pavarësia në orientimin e saj.
- ❖ Respektimi i të drejtave të të tjerëve e shikojmë në këtë fakt që në rrobet e besimtarit që fal namazin nuk duhet të ekzistojë madje asnjë fije e rrobës e marë me forcë.
- ❖ Vëmendjen ndaj politikës e shohim tek rivajetet që thonë: “Namazi i cili nuk shqoërohet me pranimin e vilajetit të Imamit masum, nuk pranohet”.
- ❖ Vëmendja ndaj rregullit në rreshtat me rregull të namazit, vëmendjen ndaj martirëve të qerbelasë dhe vëmendjen ndaj mbajtjes pastër të ambientit ku jetojmë e shohim tek porositë që jepen për pastërtinë e xhamive.
- ❖ Vëmendja dhe përkushtimi ndaj Zotit e shohim gjatë gjithë namazit, ndaj ditës së ringjalljes (**مالك يوم الدين**) në zgjedhjen e rrugës në (**اهدنا الصراط المستقيم**) ndaj zgjedhjes bahskëudhëtarëve të mirë në (**صراط الذين انعمت عليهم**) në mbrojtjen nga devijimet dhe të humburve në (**غير المغضوب عليهم ولا الضالين**) në profetësinë dhe Ehli bejtin të Profetit (s.a.v.s) në teshehud dhe vëmendjen ndaj besimtarëve të pastër dhe të sinqertë në (**السلام علينا و علي عباد**) **(الله الصالحين)**.
- ❖ Vëmendjen ndaj ushqimit të shëndetshëm dhe hallal e shohim në këtë hadith: “ Nëse ndokush përdor pije alkolike, për dyzet ditë nuk i pranohet namazi”
- ❖ Mirmbajtjen jashtme e shohim tek porositë për të veshur rrobat më të mira dhe përdorimin e aromave të këndshme në namaz. Vëmendjen ndaj bashkëshortes apo bahskëshportit e shohim tek ky hadith: “ Nëse mdis një gruaje dhe burri ka armiqësi apo keqtrajtojnë njëri tjetrin ose fjalosen me fjalë të rënda me njëri tjetrin, nuk pranohet namazi i asnjërit prej të dyve”

96 Nahxhul Balagha, Letra 27

97 Ankebutë, 45

❖ Këto ishin vetëm disa aspekte që i përfshijnë gjatë namazit.

2. Urdhërimi për mirë dhe ndalimi i të keqes

Urdhërimi për mirë, **امر بالمعروف** është porosi për kryerjen e veprave të mira dhe ndalimin e të këqijave. Kryerja e këtyre dy detyrave mjaft të rëndësishme nuk varet nga mosha, sepse Lukamni i thotë kështu djalit të vet: (**يا بني اقم الصلوة و امر بالمعروف...**)

Urdhërimi për të mirën është shenjë dashurie ndaj idelit dhe popullit, intersim për një shoqëri të shëndoshë, lirinë e fjalës, krenarinë fetare, mardhëniet shoqërore ndërmjet njerëzve, karakterit të vigjilencës si dhe mbikqyrje publike dhe prezencë në skenë.

Urdhërimi për mirë dhe ndalimi nga e keqja inkurajon mirëbërsit, informon njerëzit e paditur, paralajmëron parandalimin e ndasive dhe krijimin e një lloji disipline sociale.

Kur’ani thotë: “Ju muslimanët jeni populli më i mirë, sepse urdhëroni të mirën dhe ndaloni të keqen”.⁹⁸

Hazreti Imam Aliu (a.s) thotë: “Urdhëri për bërjen e veprave të mira dhe ndalimin e kryerjes së veprave të këqija është detyrë e përgjithshme”.⁹⁹ Ashtu sikurse lexojmë dhe në një hadith tjetër: “Ai që nuk parandalon të keqen, shëmbëllen si ai person i cili nuk e ndihmon një të plagosur në rrugë dhe e lejon atë të vdesi”.¹⁰⁰

Profetë të tillë si hazreti davudit (a.s) dhe Hazreti Isait (a.s) kanë mallkuar ata njerëz që nuk urdhërojnë për mirë dhe ndalojnë të keqen.”¹⁰¹

Rebelimi i imam Huseinit (a.s) ishte në kuadër të urdhërimit të së mirës dhe ndalimit të së keqes.¹⁰²

Në një hadith lexojmë: “Nëpërmjet urdhërimit të së mirës dhe ndalimit të së keqes mbahen në këmbë të gjitha vaxhibet”.¹⁰³

Njeriut duhet i shqetësuar me gjithë zemër për mëkatet, edhe me gjuhë të ndalojë atë, dhe nëpërmjet ushtrimit të forcës dhe ligjit të pengojmë atë.

Nëse një person e ftojë për të kryer një vepër të mirë, jemi partnerë në shpërblimin e punës së tij, por nëse përballë imoralitetit dhe shthurjes, devijimit dhe mëkatit do të heshtim, gradualisht imoraliteti dhe shthurja vjen duke u rritur, dhe personat amoralë dhe të prishur do të sundojnë popullin.

Heshtja dhe indiferentizmi përballë aktit të kryerjes së mëkatit bëhet shkas që aplikimi i mëkatit të shëndrohet në diçka ordinere, mëkatari fiton kurajo, në bëhemi zemërgur, djalli kënaqet dhe Zoti na ndëshkon neve.

Urdhërimi i të mirës dhe ndalimi i të keqes janë dy obligime të rëndësishme hyjnore dhe iluzione të tilla si , mëkati i tjetrit ska të bëjë me ne! të mos çenojmë lirinë e njerëzve! Unë kam frikë dhe ndorje! Me një lule nuk vjen pranvera! Isai në fenë e tij Musai në fenë e tij! Ne nuk na vendosin në një var të përbashkët! ka edhe të tjerë! Pse unë të urdhëroj të mirën! Nëpërmjet ndalimit të së keqes humbas shokët apo klientët si dhe shembuj të tjerë si këto nuk mundën që të heqin nga supet tanë këtë përgjegjësi.

Natyrisht urdhëri për mirë dhe ndalimi i të keqes duhen bërë mbi baza të vetëdijes, logjikës, dahsurisë dhe madje në formë të fshehtë.

Shpesh detyrë e kemi që të flasim vetë ne, ndërsa në ato raste ku nuk na dëgjohet fjala , përgjegjësia prapë nuk bie por duhet të kërkojmë personave të tjerë që gëzojnë kredibilitet që të thonë fjalën.

Madje edhe sikur imoralitetin mundesh ta pengosh për një kohë të shkurtër, duhet penguar, dhe nëse me anë të përsëritjes mund të arrish rezultatin duhet përsëritur.

Konkluzionet e reja të nxënësit të Kur’anit (Meditim)

.....
.....

98Al imran, 110

99 Nahxhul balagha, Hikmet 252

100 Kanzul Amal, vll 3, fq 170

101 Maide, 78

102 Bihar, vll 44, fq 328

103 Kafi, vll 5, fq 55

.....
.....
.....

Pyetjet e mësimit të katërt:

- 1- Në Kur'an sa lloj bindjesh parashtrohen?
- 2- Cili është mesazhi që përcjell fjalja “ما ليس لك به علم فلا تطعهما” ?
- 3- Në Kur’ani Mexhid në sa raste namazi dhe zekati janë përmendur karahas njëri tjetrit?
- 4- Nga shprehja “يا بني” çfarë pikash parashtrohen?
- 5- Cili është mesazhi që mbart përparsia e përmendjes së namazit para urdhërimit për mirë “ اقم الصلاة و ام بالمعروف” ?
- 6- Shkruani disa aspekte të Kur’anit për Namazin?
- 7- Cili është namazi në aspektin sanitar?
- 8- Cili është mesazhi i namazit në dimensionin e respektimit të drejtave të nejrut?
- 9- Vëmendja ndaj disiplinës dhe rregullit dhe shehadetit në cilën pjesë të namazit hyjnë?
- 10- Shkruani shtatë raste të mesazheve dhe mësimëve të namazit?
- 11- Cilat janë iluzionet që pengojnë urdhërimin për mirë dhe ndalimin e të keqes?

Tema studimi: (Në këtë pjesë në bashkëpunim me profesorin të përcaktohen dhe shënohen tema studimore në përputhje me ajetet dhe diskutimet e kaluara.)

Burimet e nevojshme: (Në këtë pjesë në bashkëpunim me profesorin regjistrohen burimet e nevojshme për temat e studimit.)

Mësimi i pestë

(18) و لا تصعر خدك للناس و لا تمش في الارض مرحا ان الله لا يحب كل مختال فخور

Fjalët kyçe:

فخور: shumë mendjemadh dhe mburravec. مختال: mendjemadhësi, مرح: mos ec, لا تمش: ..., خد: ..., لا تصعر: mendjemadh dhe mburravec.

Përkthimi nga vetë nxënësi i Kur’anit (Mendim - Përfitim eksperience)

Përkthim (Përfitim i aftësisë - Dominim)

Mesazhet:

- 1- Të jemi të sjellshëm me njerëzit. (لا تصعر خدك)
- 2- Mëndjemadhësia është e ndaluar, madje edhe në ecje. (لا تمش في الارض مرحا)
- 3- Të bëjmë vepra që e kënaqin Zotin dhe të braktisim ato që e zemërojnë Atë. (ان الله لا يحب)
- 4- Të mos jemi rob të iluzioneve apo fantazive të kota. (مختال)
- 5- Të mos sillemi me mëndjemadhësi ndaj njerëzve. (ان الله لا يحب كل مختال فخور)

Përlulja

Në këtë ajet profeti Lukan i thotë këto fjalë djalit të tij: Në tokë mos ec me mendjemadhësi (لا تمش في الارض مرفحا) dhe në suren Furkan shenja e parë e robëve të mirë të Zotit është ecja e modeste e tyre.¹⁰⁴

Një nga misteret e namazit, ku në sexhde pjesa më e lartë e trupit (të paktën në 24 orë përulemi 34 herë në 17 rekatë namazë vaxhib) prek tokën, heqja dorë nga mendjemadhësia, është nder dhe përlulje ndaj Zotit të madhërishëm.

Megjithëse përlulja është e nevojshme para të gjithë njerëzve, mirpo përpara prindërve, m'suesit dhe besimtarëve është më e domosdoshme. Përlulja ndaj besimtarëve është shenjë dalluese e njerëzve që besojnë.¹⁰⁵

Përkundrazi kërkesave të mëndjemëdhenjëve, të cilët kërkonin dëbimin e të varfërve nga profetët, të dërguarit e Zotit i përgjigjeshin: “Ne nuk do t'i dëbojmë kurrë ata”.¹⁰⁶

Njeriu i dobët dhe i brishtë që është krijuar nga dheu dhe uji i ngjizur, dhe nuk është gjë tjetër veçse një krijesë që në të ardhmen do të vdesi, pse është kaq mendjemadh vallë?!

A vallë dija e kufizuar e tij nuk rrezikohet nga harresa?!

A nuk venitet, bukuria, forca, fama dhe pasuria e tij?!

A nuk ka parë sëmundje, varfëri dhe vdekje në shoqëri?!

A nuk janë të likujdueshme fuqitë e tij?

Atëhere për çfarë është kaq mendjemadh?!

Kur'ani thotë: “Mos ecni me mendjemadhësi, sepse toka nuk shpohet, mos zgjasni qafat sepse nuk jeni më të lartë se malet”.¹⁰⁷

Shembuj të përluljes të të dashurëve të Zotit

- 1- Njeriu i parë i krijimit që është Hazreti Muhamedi (a.s), ulej në atë mënyrë që të mos kishte asnjë favor mbi të tjerët, dhe njerëzit që hynin në xhami, dhe nuk e njihnin profetin (s.a.v.s), pyesnin: Cili prej jush është i dërguari i Zotit (xh.sh)?¹⁰⁸
- 2- Në një udhëtim, ku secilit ju nda nga një detyrë për të përgatitur ushqimin, Profeti gjithashtu tha: “Unë do të mbledh shkarpa.”¹⁰⁹
- 3- Sapo Profeti i Nderuar (s.a.v.s) vuri re se qilimi nuk mjaftonte për t'u ulur mbi të edhe disa persona të tjerë, e dha xhyben e tij për t'u ulur ata në xhyben e të Dërguarit (s.a.v.s).¹¹⁰
Veshja e rrobave të thjeshta, hipja mbi një gomar pa samar, mjelja e bagëtisë për qumësht, ulja me skilleverit, përshëndetja ndaj fëmijëve, arnimi i këpucëve dhe rrobave, pranimi i ftesës së popullit, fshirja dhe pastrimi i shtëpisë, shtrirja e dorës drejt të gjithë njerëzve dhe mos numërimi i ushqimit ishte tradita e profetit.¹¹¹
- 4- Disa njerëz në shenjë respekti ndaj Imam Xhafer Sadikut (a.s) dëshiron që hamamin e tij ta shëndrojnë në فرق, Imami nuk i lejoi dhe i tha: Nuk është e nevojshme kjo punë, jeta e besimtarit është më e thjeshtë se këto komoditete.¹¹²
- 5- Megjithë insistimin e bërë për të ndarë sofrën e Imam Rizait (a.s) nga sofa e shërbëtorëve, Imami nuk pranoi.¹¹³
- 6- Një njeri i cili po bënte dush i kërkoi Imam Rizait (a.s) كيسه بكنشد, Imami pa i rrëfyer se cili ishte e pranoi kërkesën e tij. Sapo ai njeri e njohu Imamin filloi t'i kërkonte falje, por imami e qetësoi atë.¹¹⁴

Nga shenjat e përluljes, është pranimi i propozimeve dhe kritikës nga të tjerët dhe të ulesh në një vend më të ulët se diniteti i gjithësecilit.

Konkluzionet e reja të nxënësit të Kur'anit (Meditim)

104 Furkan, 63

105 Maide.54

106 Hud, 29

107 Isra, 38

108 Bihar, vll 47, fq 47

109 Bihar, vll 47, tradita e profetit

110 Bihar, vll 16, fq 235

111 Bihar, vll 16, fq 155, dhe Bihar, vll 73, fq 208

112 Bihar, vll 47, fq 47

113 Kudak, filozofi, vll 2, fq 457

114 Bihar, vll 49., fq 99

(19) و اقصد في مشيك و اغضض من صوتك ان انكر الاصوات لصوت الحمير

Fjalët kyçe:

اقصد : të jesh mesatar dhe i ekuilibruar, مشي: të ecurit, اغضض: ule poshtë, انكر: më i shëmtuari, صوت: zë, حمير: gomar.

Përkthimi nga vetë nxënësi i Kur'anit (Mendim - Përfitim eksperience)

Përkthim (Përfitim i aftësisë - Dominim)

Shënimet:

- Në një hadith lexojmë: “Në ftesën ndaj popullit për të pranuar Zotin dhe leximin e Kur'anit, ngritja e zërit nuk ka problem.”¹¹⁵
- Në porosinë e Lukmanit ekzistojnë 8 urdhëra, 3 ndalesa dhe shtatë argumenta për këto urdhëresa dhe ndalesa:
Tetë urdhërat: 1- Mirësia ndaj prindërve. 2- falenderimi ndaj Zotit dhe prindërve. 3- ndjekja e rrugës së besimtarëve. 4- Kryerja e Namazit. 5- urdhërimi i së mirës. 6- Ndalimi i së keqes. 7- Thjehstësi dhe ekuilibër në ecje. 8- Ulja e zërit gjatë bisedimit.
Tre ndalesat:
1- Ndalesa nga shirku. 2- Ndalesa ndaj kthimit të shpinës njerëzve. 3- Ndalesa e të ecurës me mëndjemadhësi.
Shtatë argumentat:
1- Për arsyen se falenderimi i nejrutit është në favorin e vetë atij, atëherë duhet të jetë falenderues.
“و من يشكر فأنما يشكر لنفسه”
2- Për faktin se shirku është dhunim i madh, atëherë mos bëjmë shirk. “ان الشرك لظلم عظيم”
3- Për arsye se të gjithë ne do të rikthehemi tek Ai, dhe duhet ti përgjigjemi Atij, atëherë të respektojmë prindërit. “الي مرجعكم”, “الي المصير”
4- Për faktin se Zoti është në dijeni të gjithçkaje, atëherë duhet të jemi të kujdesshëm ndaj veprave tona.
“ان الله لطيف خبير”
5- Për arsyen se durimi konsiderohet nga punët e rëndësishme, atëherë bëhuni të duruar. “ان ذلك من عزم الامر”
6- Për shkak se Zoti nuk i do mendjemëdhënjtë, atëherë mos të jemi mendjemëdhën timer. “ان الله لا يحب كل مختال فخور”
7- Për arsye se zëri më i keq është zëri i lartë i gomarit, atëherë mos e ngrini zërin tuaj. “ان انكر”
“الصوات لصوت الحمير”

Mesazhet:

- 1- Islami, është fe gjithëpërfshirëse, madje ka edhe urdhëra e programe mbi mënyrën e ecjes.
(و اقصد في مشيك)

2- Në fenë hyjnore, besimi dhe morali rreshtohen krahas njëri-tjetrit.

(لا تشرك بالله ... و اقصد في مشيك)

3- Mesatarja, largimi nga urrejtja, thjeshtësia në ecje, janë porosi të Kur'anit. (و اقصد في مشيك)

4- Të ulim zërin tonë, dhe të ruhem nga çirjet e kota, dhe të kemi një ton të butë dhe të qetë.

(و اغضض من صوتك)

Konkluzionet e reja të nxënësit të Kur'anit (Meditim)

.....

.....

.....

.....

.....

(20) الم تروا ان الله سخر لكم ما في السموات و ما في الارض و اسبع عليكم نعمه ظهرة و باطنة و من الناس من يجدل في الله بغير علم و لا هدي و لا كتب منير

Fjalët kyçe:

منير: i ndritshëm, يجدل: debatojnë, باطنة: e fshehtë, e qartë, ظهرة: , اسبع: , سخر: e patë, تروا:

Përkthimi nga vetë nxënësi i Kur'anit (Mendim - Përfitim eksperience)

Përkthim (Përfitim i aftësisë - Dominim)

Shënimet:

□ Në këtë ajet vihet theksi në dy dhunti, dhuntitë e jashtme apo të dukshme siç janë, shëndeti, rësku, bukuria etj...dhe dhuntitë e brendshme si: besimi, njohuria, حسن خلق و امداد غيبي, dituria, vilajaeti dhe...

□ Mbase mund të thuhet se qëllimi i ditorisë në këtë ajet, është argument racional, dhe qëllimi i udhëzimit, është udhëzimet natyrale, dhe qëllimi i lbrit është shpallja hyjnore, ku disa njerëz pa u mbështetur në arsyen, natyrën dhe shpalljen, japin sugjerime në lidhje me Zotin.

Mesazhet:

1- Mungesa e vëmendjes ndaj krijesave dhe rolin e tyre në jetën e njeriut, është shkak i qortimit dhe tërheqjes së vërejtjes. (الم تروا)

2- Të gjitha krijesat e kanë një qëllim dhe janë krijuar që të jenë nën shfrytëzimin e njeriut. (سخر لكم)

3- Njeriu është i aftë që gjithçka ndodhet në tokë dhe në qiell, ta verë nën shfrytëzimin e tij. (سخر لكم)

4- Dhuntitë dhe begatitë hyjnore, janë edhe të shumta edhe të bollshme (اسبع) dhe janë në dispozicion të njerëzve (عليكم) edhe të larmishme (ظاهرة و باطنة)

5- Nuk duhet të lemë në harresë dhuntitë e brendshme të Zotit, dhe të mos jemi të vëmendshëm ndaj tyre. (باطنة... الم تروا)

- 6- Megjithë shumëlloshmërinë dhe bollëkun e dhuntive dhe begative hyjnore, prapsëprap njeriu debaton në lidhje me Zotin. (اسبغ عليكم نعمه ... يجادل في الله)
- 7- Debati logjik është konstruktiv, (و جادلهم بالتتي هي احسن)¹¹⁶, por debati që nuk ka bazë logjike dhe jashtë normave të udhëzimit hyjnor dhe bie ndesh me librin e Zotit, nuk ka vlerë.¹¹⁷
- 8- Në جہان بيني hyjnore, mendja, natyra dhe shpallja, konsiderohen si burime valide, dhe jo ndryshe. (علم ، هدي ، كتاب منير)

Konkluzionet e reja të nxënësit të Kur'anit (Meditim)

.....

.....

.....

.....

.....

(21) و اذا قيل لهم اتبعوا ما انزل الله قالوا بل نتبع ما وجدنا عليه آباءنا اولو كان الشيطان يدعوهم الى عذاب السعير

Fjalët kyçe:

.... :سعير , fton: يدعو , gjetëm: وجدنا , po ndjekim: نتبع , pasoni, ndiqni: اتبعوا

Përkthimi nga vetë nxënësi i Kur'anit (Mendim - Përfitim eksperience)

Përkthim (Përfitim i aftësisë - Dominim)

Mesazhet:

- 1- Modeli i debatit jo konstruktiv,....? (يجادل في الله بغير علم... قالوا بل نتبع ما وجدنا عليه آباءنا)
- 2- Zbatimi i shpalljes hyjnore dhe asaj që vjen nga Zoti është e nevojshme. (اتبعوا ما انزل الله)
- 3- Duke i ftuar të devijuarit në rrugën e drejtë, të plotësojmë obligimin tonë. (قيل لهم)
- 4- Për njeriun ka dy rrugë: a) rruga e Zotit (ما انزل الله) b) rruga e djallit. (الشيطان يدعوهم الى عذاب السعير)
- 5- Besimet e stërgjyshërve janë të efektshme për fatin e gjeneratave të ardhshme. (وجدنا عليه آباءنا)
- 6- Imitimi dhe pasimi qorrazi është i ndaluar. (اولوكان... وجدنا عليه آباءنا)
- 7- Çdo rrugë tjetër përveç vahjit, është pa krye, dhe si përfundim ka ndëshkimet e ferrit. (يدعوهم الى عذاب السعير)
- 8- Fundi i pasimit të ideve boshe të stërgjyshërve të devijuar është ferri. (عذاب السعير)

Konkluzionet e reja të nxënësit të Kur'anit (Meditim)

¹¹⁶ Nahl, 125

¹¹⁷ Mola Sadra në librin e tij me titull اسفار thotë: U shfarostë ajo filozofi që bie ndesh me Librin (Kur'anin) dhe synetin.

.....

.....

.....

.....

.....

Pyetjet e mësimit të pestë:

- 1- Cila fjalë përdoret për të shprehur nevojën e mirsjelljes me njerëzit?
- 2- Fjala “مختال” çfarë kuptimi dhe mesazhi përcjell?
- 3- Në cilën pjesë të namazit përcillet mesazhi i heqjes dorë nga mendjemadhësia?
- 4- Shkruani shembuj të përlules sipas traditës së profetit (s.a.v.s)?
- 5- Shkruani në formë të rënditur recetën e porosive të Lukmanit (a.s)?
- 6- Cila fjalë përdoret për të shprehur nevojën e ekuilibrit në jetën e njeriut?
- 7- Cili është mesazhi i fjalës “الم تروا”?
- 8- Cili debat është i lejueshëm dhe cili është jo konstruktiv?
- 9- Cili është mesazhi që përcjell fjalja “وجدنا عليه أبونا...”?

Tema studimi: (Në këtë pjesë në bashkëpunim me profesorin të përcaktohen dhe shënohen tema studimore në përputhje me ajetet dhe diskutimet e kaluara).

Burimet e nevojshme: (Në këtë pjesë në bashkëpunim me profesorin regjistrohen burimet e nevojshme për temat e studimit).

Mësimi i gjashtë

(22) و من يسلم وجهه الى الله و هو محسن فقد استمسك بالعروة الوثقى والي الله عقبه الامور

Fjalët kyçe:

fort. : وثقى, dorezë, عروة : kapi, mbërtheu, استمسك : mirëbërës, محسن : fytyrë, وجه : të dorëzojë, يسلم

Përkthimi nga vetë nxënësi i Kur'anit (Mendim - Përfitim eksperience)

Përkthim (Përfitim i aftësisë - Dominim)

Shënimet:

- Në ajetin e mëparshëm lexuam se një grup njerëzish, janë shumë të pasionuar pas bindjeve fetare të stërgjyshërve që ishin në rrugën e shtrembër përse i takon besimit, ndërsa në këtë ajet thuhet: Mirëbërsit dhe të pastërtit i kanë falur zemrën Zotit të madhëruar, dhe janë të orientuar drejt tij.

Në ajetin e mëparshëm shqyrtohet ftesa e djallit ndaj njerëzve që i tërheq ata drejt zjarrit. Në këtë ajet tregohet rruga e shpëtimit nga joshjet e djallit të mallkuar, dorëzimi tek Zoti i madhëruar dhe kryerjen e punëve të mira.

- Të dorëzohesh tjetërkund me përjashtim të Zotit, është skllavëri dhe robëri, por dorëzimi tek Zoti, është liri dhe progres. Ashtu sikurse thuhet në Kur'an:

(فمن اسلم فاولئك تحروا رشدا)¹¹⁸. Në Kur'an po ashtu thuhet: A mos kërkojnë ata fe, pos fesë së shpallur nga Allahu? E Atij i është dorëzuar gjithë ç'ka në qiej e në tokë, me dashje a pa dashje dhe tek Ai kthehen¹¹⁹

Zoti ka lëshuar urdhrin e dorëzimit të njeriut, (فله اسلموا)¹²⁰ edhe profeti duhet të jetë i dorëzuar tek Zoti, (امرت ان اكون اول من اسلم)¹²¹ në këtë ajet po ashtu thuhet: Çdo mirëbërës i cili i është drejtuar me sinqeritet Zotit, është kapur pas një litari të fortë. Në ajetin tjetër thuhet: " Mirëbërësi i cili i është dorëzuar sinqerisht Zotit, shpërblimin e ka të garantuar"¹²² ose diku lexojmë: " Cila është vepra më e mirë sesa ti dorëzohesh Zotit"¹²³.

- Njeriu për shpëtimin e tij, zgjedh mbështetje të ndryshme si: fuqia, pasuria, pozita, familja, shokët, farefisi dhe... por këto pika mbështetjeje një ditë e humbin funksionin e tyre. E vetmja gjë që ngelet e përhershme dhe e qëndrueshme dhe është faktor i shpëtimit, është kapja pas litarit të fortë të Zotit dhe dorëzimi tek Ai, si dhe kryerja e veprave të pëlqyeshme.
- Në rivajete të ndryshme lexojmë: Ehli Bejti (a.s) i profetit(s.a.v.s) dhe dashamirësit e tij, janë litari i fortë i Zotit. " نحن العروة الوثقى " ¹²⁴, " العروة الوثقى المودة لآل محمد " ¹²⁵

Mesazhet:

- 1- Dorëzimi tek Zoti duhet shoqëruar me vepra. (يسلم ... و هو محسن)
- 2- Besimin ta shpjegojmë në mënyrë figurative dhe metaforike nëpërmjet sendeve të prekshme dhe materiale. (litari i fortë është përdorur si metaforë për veprën e pastër) (عروة الوثقى)
- 3- Të zgjedhim rrugën tonë duke patur parasysh ditën e ringjalljes dhe duke menduar për të ardhmen. (والي الهه عاقبة الامور)
- 4- Krijimi, ka një orientim dhe një qëllim (والي الهه عاقبة الامور)

Konkluzionet e reja të nxënësit të Kur'anit (Meditim)

.....

.....

.....

.....

.....

(23) و من كفر فلا يحزنك كفره الينا مرجعهم فننبنهم بما عملوا ان الله عليم بذات الصدور (24) نمتعهم قليلا ثم نضطرهم الي عذاب غليظ

Fjalët kyçe:

نمتعهم: i njoftoj ata, ذات: brendësi, صدور: gjokset, نمتعهم: i bëjmë përfitues ata, نضطرهم: i detyrojmë.

¹¹⁸Xhin, 14

¹¹⁹ Al imran, 83

¹²⁰ Haxh, 34

¹²¹ Anam, 14

¹²² Bekare, 112

¹²³ Nisa, 125

¹²⁴ Bihar, vll 26, fq 260

¹²⁵ Bihar, vll 24, fq 85

Përkthimi nga vetë nxënësi i Kur'anit (Mendim - Përfitim eksperience)

Përkthim (Përfitim i aftësisë - Dominim)

Shënimet:

- Në ajetin 23, profetit (s.a.v.s) i ndalohet të brengoset për hir të kufrit të një grupi njerëzish dhe kjo mund të jetë për disa arsye:
 - a) Ata nuk kanë aq vlerë që ti të brengosesh për ata.
 - b) Hidhërimi për kufirin e tyre të pengon ty të kryesh obligimet e tjera.
 - c) Kufri i tyre nuk të dëmton ty.
 - d) Ti në predikimin dhe këshillimin e tyre, nuk ishe neglizhuar, që të mërzhitesh.
 - e) Për arsye se jobesimtarët rikthehen tek ne sepse nuk kanë rrugë tjetër nga t'ia mbajnë nuk ka vend për hidhërim dhe brengosje.
- Preferohet përparësia e fjalës "الينا" mbi fjalën "مرجعهم", ku i vetmi referim është Ai, dhe po ashtu përdoret fjala "مرجع" ku zanafilla është po prap Ai, sepse "مرجع", do të thotë referim tek diçka që ka ekzistuar qysh në fillim. Duke i shtuar fjalinë emërore "الينا مرجعهم", tregon në mënyrë definitive dhe prerazi vërtetësinë e jetës së përtejme معاد.

Mesazhet:

- 1- Krahasoni midis njerëzve të mirë dhe të liq, është një prej rrugëve të njohjes dhe zgjedhjes. (من يسلم وجهه...ومن كفر)
- 2- Të dërguarit të Zotit (s.a.v.s) i vinte keq për të gjithë dhe madje vuante nga devijimi dhe kufri i kundërshtarve. (فلايحنك كفرهم)
- 3- Profetët, kanë nevojë për ngushëllimin dhe kurajon hyjnore. (فلايحنك كفرهم)
- 4- Kufri i njerëzve, ndikon vetëm në fatin e tyre. (فلايحنك كفره الينا مرجعهم)
- 5- Jo besimtarët mos të gëzohen, sepse më në fund do ta marrin atë që meritojnë. (كفره الينا مرجعهم)
- 6- Dy gjëra largojnë shqetësimin e besimtarit ndaj devijimit të tjerëve: e para përkushtimi ndaj dijes së Zotit dhe e dyta vëmendja ndaj jetës së përtejme. (فلايحنك كفره الينا مرجعهم...عليهم بذات) (الصدور)
- 7- Në ditën e kijametit, njeriu përballlet me raportin e veprave të tij. (فتنبنكم بما عملوا)
- 8- Të mirat e kësaj bote, të mos na mashtrojnë, sepse përballë të mirave të ahiretit janë të pakta dhe të pavlera. (نمتعهم قليلا)
- 9- Të sinkronizojmë vlerën e punës me përfundimin e saj. (نمتعهم قليلا ثم نضطرهم الي عذاب غليظ)
- 10- Kufri i sotëm i jobesimtarëve është selektiv, (و من كفر) por nesër kur ata të hidhen në xhehenem do të jetë imponues. (نضطرهم)
- 11- Mirëqenia materiale, nuk është shenjë e lumturisë. (نمتعهم قليلا ثم نضطرهم الي عذاب غليظ)

Konkluzionet e reja të nxënësit të Kur'anit (Meditim)

.....
.....
.....
.....
.....

Fjalët kyçe:

لنن : me patjetër + në qoftë se, سألتهم: po ti pyesësh ata, لا يعلمون: nuk e dinë, ليقولن: me patjetër dhe pa dyshim do të thonë.

Përkthimi nga vetë nxënësi i Kur'anit (Mendim - Përfitim eksperience)

Përkthim (Përfitim i aftësisë - Dominim)

Shënimet:

- Të ngjashëm me këtë interpretim kemi edhe në vende të tjeratë Kur'anit, si p.sh.b në ajetet: 61 dhe 63 të sures Ankebut, 38 të sures Zumer, dhe ajetin 9 të sures Zuhruf, ku tregohet se mushrikët, nuk kundërshtojnin krijimtarinë e Zotit, por ata ishin mushrikë për faktin se paralelizojnin idhujt me Zotin gjatë ritualit të faljes dhe kërkonin ndërmjetësimin nga idhujt, (وما نعبدكم الا ليقربونا الى الله) (زلفي)¹²⁶, ndërkohë që ata ishin të gdhendur prej druri ose prej guri.
- Imam Bakir (a.s) përgjigjen e mushrikëve në këtë ajet kur'anor e cilëson si shenjë se Touhidi është i lindur prej natyre. (فطري)

Mesazhet:

- 1- Qënia Krijues e Zotit, nuk ishte e panjohur për mushrikët. (ليقولن الله قل الحمد لله)
- 2- Mushrikët rrëfejnë pjesërisht devijimin dhe shtrembërimin e tyre. (لنن سنلتهم...ليقولن الله)
- 3- Të gjithë krijesat janë prej Tij, prandaj ta adhurojmë vetëm Atë. (قل الحمد لله)
- 4- Devijimi i mushrikëve zakonisht lind nga injoranca dhe padija e tyre (بل اكثرهم لايعلمون)

Konkluzionet e reja të nxënësit të Kur'anit (Meditim)

.....

.....

.....

.....

.....

(26) لله ما في السموات و الارض إن الله هو الغني الحميد

Fjalët kyçe:

إن: më të vërtetë, غني: jo nevojtar.

Përkthimi nga vetë nxënësi i Kur'anit (Mendim - Përfitim eksperience)

Përkthim (Përfitim i aftësisë - Dominim)

Mesazhet:

- 1- Vetëm Zoti, është krijues dhe padron i krijesave, (لله ما في السموات و الارض) dhe vetëm Ai nuk ka nevojë për asgjë, dhe e meriton lavdërimin. (إن الله هو الغني الحميد)

- 2- Porosia për falenderim dhe lavdërim të Zotit në ajetin e lartpërmendur nuk bëhet për hir të nevojës ndaj Tij. (قل الحمد لله... هو الغني الحميد)

Konkluzionet e reja të Mësim Kur'anit: (تدبر)

(27) ولو انما في الارض من شجرة أقلم و البحر يمدد من بعده سبعة أبحر ما نفدت كلمات الله ان الله عزيز حكيم

Fjalët kyçe:

لو: në qoftë se, supozojmë, انما: ajo që, شجرة: pemë, أقلم: penat, lapsat, بحر: deti, يمدد: ti shtohen, سبعة: shtatë, أبحر: dete, ما نفدت: nuk mbarohet, كلمات: fjalët.

Përkthimi nga vetë nxënësi i Kur'anit (Mendim - Përfitim eksperience)

Përkthim (Përfitim i aftësisë - Dominim)

Shënimet:

□Mbase qëllimi i fjalës “سبعة أبحر” , që do të thotë nëse do të grumbullohej uji të gjithë detrave dhe të bëhej bojë nuk do të mjaftonte për të shkruar të gjitha të mirat e Zotit të madhëruar.

Mesazhet:

- 1- Mësimet e profetëve e nxjerrin njeriun nga shkurtpamësia dhe thjeshtësia se si ai i shikon gjërat dhe e lidh me të pakufishmen. (ولو انما... ما نفدت كلمات الله)
- 2- Fjalët e Zotit janë të panumërueshme. (ما نفدت كلمات الله)

Ç'është fjala “Allah”?

- 1- Të mirat dhe begatitë e Zotit, (قل لو كان البحر مدادا لكلمات ربي لنفد البحر...)¹²⁸
- 2- Traditat hyjnore, (ولولا كلمة الفصل)¹²⁹ (و لقد سبقت كلمتنا لعبادنا المرسلين انهم لهم المنصورون)¹³⁰
- 3- Krijesat e veçanta të Zotit (انما المسيح عيسى ابن مريم رسول الله و كلمته)¹³¹
- 4- Ndodhitë me anë të cilave njeriu vihet në provë, (و اذا ابتلي ابراهيم ربه بكلمات)¹³²
- 5- Argumentat hyjnore. Në lidhje me hazreti Merjemin lexojmë: (و صدقت بكلمات ربها)¹³³
- 6- Mjetet e fitores së të vërtetës mbi të kotën, (و يرد الله ان يحق الحق بكلماته و يقطع دابر الكافرين)¹³⁴, (و يمح الله الباطل و يحق و الحق بكلماته)¹³⁵.

¹²⁸ Kehf, 109

¹²⁹ Safat, 171,172

¹³⁰ Shura, 121

¹³¹ Nisa, 171

¹³² Bekare, 124

¹³³ Tahrim, 12

¹³⁴ Anfal, 7

¹³⁵ Shura, 24

Nga gjithë çka u tha më sipër, rezulton se qëllimi i “كلمة” nuk është vetëm fjala, por ka për qëllim traditat, krijesat, vullnetin dhe bujarinë hyjnore që shfaqet më së miri në krijim.

Prandaj, sikur të gjitha pemët të bëhen lapsa dhe sikur të gjithë detet të shndërrohen në bojë, nuk mund të shkruajnë fjalët e Zotit كلمات, d.m.th nuk mund të shkruajnë krijesat e Zotit, dashamirësinë hyjnore, dhe traditat që kanë ekzistuar gjatë gjithë historisë për njerëzit dhe gjithë qëniet e tjera. (والله العالم)

□ Në një rivajet thuhet: Imam Kazimi (a.s) tha: **مصدق** prova e **كلمات** fjalëve të Allahut jemi ne, sepse mirësitë janë të papërceptueshme dhe të panumërta.¹³⁶

Konkluzionet e reja të nxënësit të Kur'anit (Meditim)

.....

.....

.....

.....

.....

Pyetjet e mësimi të gjashtë:

- 1- Në rivajetet e Ehli Bejtit (a.s) kush konsiderohet litar i fortë i Zotit?
- 2- Nga krahasimi i fjalisë “و من يسلم وجهه” me fjalinë “و من كفر” në çfarë përfundimi arrijmë?
- 3- Cilët janë faktorët që bëhen shkas për سعه صدر të besimtarëve dhe largimin e shqetësimit të tyre? (përmendi ajetin)?
- 4- Duke patur parasysh ajetin (نمتعهم قليلا ثم نضطرهم) mirqënia materiale nuk konsiderohet shenjë e cilit faktor?
- 5- Fjalja “بل أكثر هم لا يعلمون” çfarë mesazhi përcjell në lidhje me mushrikët?
- 6- Në Kur'an “كلمة الله” në cilat raste është përdorur?
- 7- Cili është qëllimi i fjalës “كلمة” në Kur'an?

Tema studimi: (Në këtë pjesë në bashkëpunim me profesorin të përcaktohen dhe shënohen tema studimore në përputhje me ajetet dhe diskutimet e kaluara.)

Burimet e nevojshme: (Në këtë pjesë në bashkëpunim me profesorin regjistrohen burimet e nevojshme për temat e studimit.)

Mësimi i shtatë

(28) ما خلقكم ولا بعثكم الا كنفس واحدة ان الله سميع بصير

Fjalët kyçe:

خلقهم: krijimin tuaj, بعثكم:, نفس واحدة: një trup, سمع: dëgjues, بصير: shikues, pamës.

Përkthimi nga vetë nxënësi i Kur'anit (Mendim - Përfitim eksperience)

Përkthim (Përfitim i aftësisë - Dominim)

Shënimet:

- Rrënjët e dyshimit në lidhje me vërtetësinë e ditës së ringjalljes janë: ndonjë herë është distanca kohore, se në çfarë mënyre të vdekurit pas një kohe të gjatë do të ringjallen, ndonjëherë janë vetë të vdekurit, se në çfarë mënyre kockat e tyre të kalbura, të shpërbëra dhe të përziera, do të veçohen nga njëra tjetra, dhe ndonjëherë është mendimi, edhe nëse njerëzit e vdekur do të ringjallehin, si do të gjykohen të gjithë këta njerëz?
- Zoti i Madhëruar në këtë ajet me një fjali i jep përgjigje të gjitha këtyre dyshimeve, se ringjallja e të gjithë juve është po aq e lehtë sa krijimi i një njeriu të vetëm, dhe efekti kohë nuk ka ndikim. Ai dëgjon pëshpëritjet tuaja, dhe shikon, dhe është në dijeni të gjithë punëve dhe sjelljeve tuaja, dhe do të gjykojë secilin.

Mesazh:

- 1- Për diturinë dhe fuqinë hyjnore, sasia dhe popullsia, koha dhe vendi, e fshehta dhe e qarta, janë të pa efektshme. (ما خلقكم ولا بعثكم الا كنفس واحدة)

Konkluzionet e reja të Mësim Kur'anit: (تدبر)

(29) الم تر ان الله يولج الليل في النهار و يولج النهار في الليل و سخر الشمس و القمر كل يجري الي اجل مسمى و ان الله بما تعملون خبير

Fjalët kyçe:

الم تر: a nuk shikon, يولج: fut brenda, ليل: natë, نهار: ditë, سخر: nënshtroi, شمس: dielli, قمر: hëna, يجري: lëviz, اجل: afat, مسمى: e caktuar, خبير: i njohur, i njohur,

Përkthimi nga vetë nxënësi i Kur'anit (Mendim - Përfitim eksperience)

Përkthim (Përfitim i aftësisë - Dominim)

Shënimet:

- Zvogëlimi dhe zgjatimi i natës dhe ditës, në mënyrë graduale, luan një rol të rëndësishëm në evolucionin e krijesave që kanë më tepër nevojë për dritë apo errësirë.
Në këtë ajet flitet në lidhje me zvogëlimin dhe zgjatimin e natës dhe ditës, dhe nënshtimi i diellit dhe hënës nga Zoti, më pas vihet theksi tek lëvizja e caktuar për njëfarë periudhe kohore e secilit prej tyre, dhe në fund të ajetit thuhet: “Zoti është hollësisht i njohur për atë që veprojnë njerëzit”, që do të thotë qëllimi i gjithë universit dhe transformimet e ndryshme në sistemin e krijimit, janë veprat e njerëzve, prandaj veprimet tona duhet të gëzojnë kënaqësinë e Zotit të madhëruar.
Retë dhe era, mjegulla, dielli dhe qiejt janë bërë që të hapësh sytë ti o njeri, që të mos jesh neglizhuar, të gjitha janë krijuar për të mirën tënde, prandaj nënshtroju urdhrave hyjnorë, sepse mosbindja është padrejtësi.

□Pjesa më e madhe e adresimeve të Kur'anit ndaj të Dërguarit (s.a.v.s) nuk kanë të bëjnë vetëm me atë, por u adresohen mbarë besimtarëve. P.sh. Profeti i thuhet: “Nëse njërin prej tyre, ose që të dy, i ka kapur pleqëria pranë kujdesit tënd, atëhere mos u thuaj atyre as «of-oh,» as mos u bë i vrazhdë ndaj tyre”.¹³⁷ Ndërkohë që ne e dimë se i dërguari i dashur i Zotit (s.a.v.s), kishte humbur që në fëmijëri nënën dhe babën e tij, kështuqë ata nuk i kishte gjallë, që ti pleqëronte ata.

Në këtë ajet ndonëse adresimi (الم تر) i bëhet profetit të Islamit, por në fund të ajetit thuhet: (ان الله بما تعملون خبير) , kjo tregon se ajeti u adresohet mbarë besimtarëve.

Mesazhet:

- 1- Zgjatimin dhe zvogëlimin e natës dhe ditës mos ta konsiderojmë si një dukuri aksidentale, por si një vepër hyjnore të planifikuar dhe programuar mirë. (يولج..)
- 2- Edhe dielli lëviz. (الشمس والقمر كل يجري)
- 3- Lëvizja e trupave, është e kronometruar. (كل يجري الى اجل مسمى)
- 4- Ndryshimet e natës dhe ditës si dhe nënshtimi i diellit dhe hënës, janë bërë në favor të përfitimit të njeriut prej tyre. (ان الله بما تعملون خبير) { veprat dhe sjedhja e njerëzve duhet të jenë të dobishme dhe me qëllim të caktuar}

Konkluzionet e reja të nxënësit të Kur'anit (Meditim)

.....

.....

.....

.....

.....

(30) ذَلِكَ بَانَ اللَّهُ هُوَ الْحَقُّ وَ إِنْ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ الْبَطْلُ وَ إِنْ اللَّهُ هُوَ الْعَلِيِّ الْكَبِيرِ

Fjalët kyçe:

حق: i vërtetë, يدعون: adhurojnë, دونه: veç tij, علي: i lartësuar, كبير: i madh.

Përkthimi nga vetë nxënësi i Kur'anit (Mendim - Përfitim eksperience)

Përkthim (Përfitim i aftësisë - Dominim)

Shënimet:

- Nga ajeti 24 deri në ajetin 30, përmenden 10 attribute hyjnore: Ganijj, Hamij, Azijz, Hakijm, Semij', Basiyr, Khabijr, Hakk, Alijj, Kebijr, dhe në çdo ajet preket një temë, p.sh. në ajetin 25 i referohet krijimtarisë së Zotit (xh.sh) (خلق السموات), në ajetin 27 vihet theksi tek të mirat e Zotit, (ما نفدت كلمات الله) dhe në ajetin 28 flitet mbi fuqinë absolute të Zotit të Madhërishëm në lidhje me fillimin dhe ringjalljen e njeriut. (ما خلقكم ولا بعثكم)
- Vetëm Zoti ose ajo që vjen nga Ai apo ndërmjet Tij është *hakk* (e vërtetë) dhe çdo gjë tjetër që nuk vjen nga Ai, apo që nuk ka lidhje me Atë, është e kotë dhe e paqëndrueshme.

Mesazhet:

- 1- Burimi i të gjitha veprave افعال dhe attributeve صفات të Zotit në krijim, është të qënit statik i Tij.
(ذَلِكَ بَانَ اللَّهِ هُوَ الْحَقُّ)
- 2- E vërteta dhe e kota, janë selektive, jo imituese, predikuese, bindëse apo kërcënuese.
(ذَلِكَ بَانَ اللَّهِ هُوَ الْحَقُّ وَ إِنْ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ الْبَاطِلُ)
- 3- Në shpejgimin e të vërtetës تحققت jemi të prerë dhe të vendosur. (në këtë ajet , fjala {أَنْ} është përdorur tre herë,që tregon për theksimin e përsëritur.)

Konkluzionet e reja të nxënësit të Kur'anit (Meditim)

.....

.....

.....

.....

.....

(31) الْم تَرِ انْ الْفَلَكُ تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِنِعْمَتِ اللَّهِ لِيُرِيَكُمْ مِنْ آيَاتِهِ اِنْ فِي ذَلِكَ لَايْت لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ

Fjalët kyçe:

فلك: anije, ليريكم: për tju treguar juve, صبار: shumë i duruar, شكور: shumë falenderues.

Përkthimi nga vetë nxënësi i Kur'anit (Mendim - Përfitim eksperience)

Përkthim (Përfitim i aftësisë - Dominim)

Shënimet:

- Lundrimi i anijeve në det, është njëra nga mirësitë e Zotit, siç janë edhe valëzimi i erës, apo pesha e duhur dhe kushtet që lejojnë që mjetet të mund të lundrojnë mbi ujë.
- Përveç kësaj, detet janë rrugë natyrale, me kosto të vogël dhe publike, që lidhin të gjitha pikat e tokës me njëra tjetrën dhe pjesa më e madhe e transportit të madhrave kryhet nëpërmjet rrugëve detare.
- 🚩 Në Kur'an durimi dhe falenderimi, kanë ardhur katër herë bashkarisht, dhe mbase sekreti qëndron këtu se çështjet që preokupojnë njeriun, që janë sipas qëllimit të tij duhet të jetë falenderues, ose nëse janë në kundërshtim me dëshirat e njeriut duhet bërë durim, atëherë njeriu duhet vazhdimisht të jetë durimtar ose falenderues, në të kundërt jobesimtar ose gafil.

Mesazhet:

- 1- Përveç argumentave qiellorë, vëmendje duhet kushtuar edhe ndaj argumentave tokësore. (Në ajetet e mësipërm theksi u vu tek qielli, hëna dhe dielli, ndërsa në këtë ajet theksi vihet tek toka, deti dhe anija) (الْم تَرِ انْ الْفَلَكُ ...)
- 2- Në ftesën për pranimin e Zotit, predikim dhe udhëzim të sjellim shembuj nga natyra ose që janë të prekshme dhe të njohura nga njerëzit. (الْم تَرِ انْ الْفَلَكُ ...)
- 3- Të mos i shohim me syrin e thjeshtë krijesat. (الْم تَرِ) Krijesat, janë argumenta të Zotit.) ليريكم (
- 4- Nëse dëshirojmë të perceptojmë më tepër shenja të fuqisë të Zotit dhe të përfitojmë më tepër nga mirësitë hyjnore, duhet të tregojmë më tepër durim. (« صَبَّارٌ » d.m.th durim i madh) , dhe gjithnjë të jemi falenderues.(« شَكُورٌ » d.m.th. shumëfalenderues.)

Konkluzionet e reja të nxënësit të Kur'anit (Meditim)

.....

.....

.....

.....

.....

Pyetjet e mësimit të shtatë:

- 1- Cilat janë rrënjët e dyshimit rreth Ditës së Ringjalljes?
- 2- Ajeti { مَا خَلَقَكُمْ وَلَا بِعَثَكُمْ إِلَّا كُنُفُسٌ وَاحِدَةٌ } si i heq dyshimet në lidhje me ndodhinë e Ditës së Ringjalljes?
- 3- A janë adresimet ndaj Profetit (s.a.v.s) në Kur'an posaçërisht vetëm për të?
- 4- Cila fjalë argumenton lëvizjen e diellit?
- 5- Fjalja { كُلُّ يَجْرِي إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى } çfarë mesazhi përcjell në lidhje me trupat?
- 6- Nga ajeti 24 deri në ajetin 30 të sures Lukman, cilat janë disa nga atributet e përmendura, attribute të Zotit të Madhëruar?
- 7- Në cilin ajet flitet për vendosmëri në thënien e së vërtetës dhe cilat janë fjalët e përdorura në këtë ajet?
- 8- Cili është sekreti i përmendjes së bashku i durimit dhe falenderimit në Kur'an?
- 9- Fjalja { أَلَمْ تَرَ } çfarë mesazhi përcjell?

Tema studimi: (Në këtë pjesë në bashkëpunim me profesorin të përcaktohen dhe shënohen tema studimore në përputhje me ajetet dhe diskutimet e kaluara.)

Burimet e nevojshme: (Në këtë pjesë në bashkëpunim me profesorin regjistrohen burimet e nevojshme për temat e studimit).

Mësimi i tetë

(وَ إِذَا غَشِيَهُمْ مَّوْجٌ كَالظُّلُمِ اللَّيْلِ دَعَا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ فَمِنْهُمْ مُّقْتَصِدٌ وَ مَا يُجِدُّ بَأْيْتِنَا إِلَّا كُلَّ خَتَّارٍ كَفُورٍ)

Fjalët kyçe:

غَشِيَهُمْ : i mbulon ata, ظُلُل : hijet, دَعَا : , نَجَّاهُمْ : i shpëtoi ata, بَر : tokë, مُتَعَادِل : i ekuilibruar, mesatar, يُجِدُّ : mohojnë, خَتَّار : hileqarë, كَفُور : shumë mosfalenderues.

Përkthimi nga vetë nxënësi i Kur'anit (Mendim - Përfitim eksperience)

Përkthim (Përfitim i aftësisë - Dominim)

Shënime:

- Besimi i një grupi njerëzish është i përkohshëm, që do të thotë, kur i ndërpriten apo sosin furnizimet materiale, e kthejnë vëmendjen ndaj Zotit xh.sh.

Mesazhet:

- 1- Njeriu nga natyra është mirënjohës ndaj Zotit, mirëpo kushtet materiale e mbulojnë natyrën e njeriut sikurse një perde, dhe kjo perde hiqet mënjatë në raste aksidentesh apo rreziku.) غشيه... دعو الله (
- 2- Mirqenia materiale , është shkas i neglizhencës dhe harresës, por rreziqet , hallet dhe kushtet e vështira, janë faktor i përkushtimit, lutjes dhe përgjërimit, çiltërsisë dhe sinqeritetit dhe eliminimin e mburrjes dhe lëvdatës, përballë Zotit. (... دعو الله) (اذا غشيه... دعو الله)
- 3- Prerja e shpresës nga kushtet apo mjetet materiale, është një nga rrugët e arritjes së sinqeritetit. (مخلصين له الدين)
- 4- Për të dashurit e Zotit neglizhenca, غفلت është e rastësishme dhe jothelbësore , (اذا مسهم طائف من الشيطان تذكروا)¹³⁸ por për një grup njerëzish, sinqeriteti është i rastit. (اذا غشيه... مخلصين)
- 5- Njeriu gëzon autoritet dhe dëshirë. (فمنهم مقتصد) , disa njerëz kur lirohen nga hallet dhe problemet e jetës, vazhdojnë ti qëndrojnë besnik rrugës së drejtë, por disa të tjerë i rikthehen rrugës së shirkut.
- 6- Shkelja e marrëveshjes hyjnore, dhe mosmirënjohja, e çojnë njeriun në Kufr. وما يجد بآياتنا الا كل ختار كفور

Çiltërsia, sinqeriteti.

Ihlas quhet ajo vepër e cila kryhet plotësisht për Zotin.

- ✚ Nëse vendin e namazit ta zgjedhim për hir të ndokujt tjetër përveç Zotit; p.sh.b të falemi diku ku të biem më shumë në sy të njerëzve, apo të na kapi kamera.
- ✚ Nëse kohën e kryerjes së namazit ta zgjedhim për hir të ndokujt tjetër përveç Zotit; p.sh.b të falim namazin që në fillim të kohës së vet me qëllim që të tërheqim vëmendjen e njerëzve.
- ✚ Nëse forma dhe veshjet kur falim namaz të jenë për hir të dikujt tjetër përveç Zotit, p.sh.b të hedhim عبا mbi supe, të shtrembërojmë qafën, të ndryshojmë zërin, apo të kemi ndonjë qëllim tjetër përveç kënaqësisë të Zotit...

Në të gjitha këto raste, namazi është i pavlefshëm, dhe është kryer për hipokrizi dhe për të mëkatuar.

Rrugët e përfitimit të ihlasit

- 1- Vëmendja ndaj diturisë dhe fuqisë së Zotit.

Nëse do të dimë se gjithë madhështia, fuqia, fati dhe buka e përditshme është në dorën e Tij, kurrë nuk do të ishim pasues të ndonjë tjetri përveç Atij.

Nëse jemi të vetëdijshëm se me dëshirën e Zotit, mundësohet krijimi i qenieve , ose me dëshirën e tij zhduket çdo gjë. Nëse dimë se nga pema e tharë e Hurmës i serviri Hazreti Merjemes (a.s) kokrra të freskëta hurme, dhe zjarrin përvëlues e shndërron në një kopsht për Hazreti Ibrahimin (a.s), nuk do të lidhemi me tjetërkënd përveç Tij.

- 2- Vëmendja ndaj begatisë së Ihlasit

Njeriu i sinqertë, ka vetëm një qëllim, dhe ajo është kënaqësia e Zotit dhe nuk ka nevojë për inkurajimin e njërës apo tjetrit, nuk ka frikë nga qortimet apo vetmia, nuk tërhiqet nga rruga e tij, nuk pendohet asnjëherë, për hir të një të padrejte ai nuk pozicionohet me shumicën apo pakicën. Kur'ani thotë: Luftëtarët e sinqertë nuk kanë frikë që të vrasin armikun e Zotit, apo të bien dëshmorë në rrugën e Zotit. Imam Husejni (a.s) në prag të udhëtimit të tij në Kerbelā tha këto fjalë: Ne po shkojmë në Kerbelā, si të bie dëshmor , si të dal fitimtar, qëllimi është zbatimi i obligimit.

- 3- Vëmendja ndaj dashamirësisë së Zotit.

Një rrugë tjetër që na afron ne me sinqeritetin është, përmendja dhe rikujtimi i bujarisë dhe dashamirësisë së Zotit. Të mos harrojmë se ne një kohë nuk ekzistonim, u krijuam nga toka dhe nga

lënda ushqimore e ujit të ngjizur نطفه , dhe u vendos në errësirat e mitrës së nënës, fazat e përsosmërisë i kaloi njëra pas tjetrës dhe erdhi në këtë botë në formën e plotë të njeriut. Në atë kohë ai nuk dinte asnjë gjë, dhe kishte vetëm një përparësi, që ishte thithja e qumështit nga gjiri i nënës, ushqim i plotë i cili plotëson të gjithë nevojat ushqimore të trupit të njeriut, qumështi i nënës i shoqëruar me dhembshurinë e nënës, nëna e cila ishte 24 orë në shërbim të tij. A e lejon ndërgjegjja e zgjuar që pasi ka arritur të përfitojë të gjitha këto mirësi dhe begati, fuqi dhe njohuri, të jetë i përkushtuar ndaj të tjerëve?!

4- Vëmendja ndaj kërkesës së Zotit.

Nëse e dimë se zemrat e njerëzve janë në dorë të Zotit dhe Ai është transformues i zemrave, atëherë do të punojmë për Zotin, dhe kurdoherë që ta ndjejmë të nevojshme përkrahjen e popullit, ti lutemi Zotit, të na fali neve dashurinë, popullaritetin dhe pozitën e duhur në zemrat e popullit dhe opinionit publik. Hazreti Ibrahim i nënës në shkretëtirat përvëluese të Hixhazit, hodhi themelet e Kabes, dhe i kërkoj Zotit që të drejtojë zemrat e njerëzve drejt pasardhësve ذرية të tij. Kanë kaluar mijëra vjet, dhe çdo vit miliona njerëz të pasionuar rrotullohen dhe bëjnë tavaf rreth asaj shtëpie.

Shumë persona për të kënaqur popullin e vet bëjnë gjithçka, por prapëseprapë populli nuk i do ata, dhe sa shumë njerëz që pa i patur sytë tek njerëzit, materializmi, reputacioni, buka dhe pozita, kryejnë me sinqeritet dhe pastërti obligimin e vet, por në sy të popullit shihen me madhështi pompoze.

5- Vëmendja ndaj përjetësisë së punës.

Puna e kryer për hir të Zotit është e përjetshme, sepse ka marrë nocionet e Zotit dhe sikur të mos ishte për Zotin, herët a vonë do të skadonte. Në Kur'an Thuhet: (ما عندكم ينفد و ما عند الله باق)¹³⁹ dhe asnjë i mençur nuk e sugjeron të qëndrueshmen mbi të vdekshmen, apo të paqëndrueshmen.

6- Krahësimi i i shpërblimeve .

Në shpërblimin e njerëzve, ekzistojnë lloj lloje kufizimesh, p.sh.b nëse njerëzit do të dëshironin të shpërblenin një të dërguar të Zotit, vënë në dispozicion të tij , rrobat më të mira, ushqimin dhe banesën më të mirë, ndërkohë që të gjitha këto të mira kanë kufizime, dhe vihen re gjithashtu edhe tek personat që nuk e meritojnë. Personat që nuk kanë meritë kanë mundësi që të shfrytëzojnë bukuritë, vilat, kopshtet si dhe makina të shtrenjta.

Por nëse puna e kryer ishte për hir të Zotit, ka shpërblim të pasosur, si shpërblime materiale ashtu dhe shpirtërore.

Konkluzionet e reja të nxënësit të Kur'anit (Meditim)

.....

.....

.....

.....

.....

(33) يايها الناس اتقوا ربكم و اخشوا يوما لا يجزي و الدعن ولده و لا مولود هو جاز عن والده شيئا ان و عد الله حق فلا تغرنكم الحيوۃ الدنيا و لا يغرنكم بالله الغرور

Fjalët kyçe:

لا : mjaftues; جاز: bir; ولد: babë; والد : të mos ketë dobi; لا يجزي : friksohuni; و اخشوا ,...: اتقوا
تغرنكم : të mos ju mashtrojnë; غرور : mashtroes.

Përkthimi nga vetë nxënësi i Kur'anit (Mendim - Përfitim eksperience)

Përkthim (Përfitim i aftësisë - Dominim)

Mesazhet:

- 1- Të gjithë duhet të kemi frikë nga Zoti dhe të ruheni nga devijimet dhe shtrembërimet ideore, morale dhe praktike. (يا ايها الناس اتقوا ربكم)
- 2- Përgatitja më e mirë për ditën në të cilën prindi dhe fëmija nuk mund të ndihmojnë njëri-tjetrin, është اتقوا ربكم واخشوا يوما لا يجزي والد. تقوا)
- 3- Rreziku i Kijametit është serioz, prandaj paralajmërimet e njëpasnjëshme janë të nevojshme. (اتقوا-اخشوا-لا تغرنكم-لا يغرنكم)
- 4- Dita e Kijametit është ditë e madhe. (Fjala {يوما} është e pashquar dhe ka tenvin, që tregon madhësinë e kësaj dite.) (اخشوا يوما)
- 5- Në Ditën e Kijametit secili do të përgjigjet për veprat e tij dhe nuk është përgjegjës për punët e të tjerëve. (لا يجزي ... شينا)
- 6- Ajo që e lë në harresë njeriun ndaj Kijametit është dynjaja dhe djalli mashtrues. (فلا تغرنكم الحياة الدنيا ولا يغرنكم بالله الغرور)
- 7- Lidhjet familjare nuk kanë asnjë lloj ndikimi në Ditën e Kijametit. (لا يجزي والد... ولا مولود)
- 8- Frika nga Kijameti pengon mashtrimin e njeriut nga jeta në dynja. (اخشوا يوما... ولا يغرنكم بالله الغرور)

Kijameti, dita e vetmisë

Zoti është Hakim (i Urtë) dhe si i tillë, nuk e shfaros krijesën e vet. Sipas transmetimeve, vdekja, ndërrimi i rrobave, ndërrimi i shtëpisë janë parapërgatitje për plotësimin e jetës së përtëjshme. Përveç kësaj, drejtësia e Zotit, ekzistencën e Kijametit e bën të domosdoshme për njeriun, sepse ne shohim njerëz të mirë e të këqinj, të cilët në dynja as nuk shpërblehen dhe as nuk dënohen, prandaj Zoti i Drejtë duhet të ketë caktuar ndonjë vend tjetër për shpërblim dhe dënim.

Megjithëse here pas here i shohim dënimet dhe shpërblimet edhe në dynja, por çasti i gjykimit të shumë veprave të njeriut është vetëm Kijameti, sepse disa raste nuk mund të aplikohen në dynja. P.sh. ai person i cili ka rënë dëshmor në rrugën e Zotit, në dynja nuk është i pranishëm fizikisht që të shpërblehet, apo kriminel i cili ka vrarë shumë njerëz, në dynja nuk mund të dënohet më shumë se një herë për krimet e kryera.

Krahas kësaj, dhimbja dhe dënimi ndaj fajtorit në dynja përcillet tek të gjithë të afërmit e tij që s'kanë asnjë faj, prandaj dënimi dhe shpërblimi duhet dhënë në një vend ku të mos ketë ndikim tek të tjerët.

Asaj që i kushtohet vëmendje në këtë ajet, është skena rrëqethëse ku babai nuk mund të bëjë asgjë për fëmijën e vet. Në ajetet e tjera të Kur'anit zbulohen skena të tjera, të cilat nëse do t'i konsideronim bashkarisht, do të kuptonim panikun, frikën dhe tmerrin e njeriut:

- 1- Në atë ditë as pasuria nuk i përgjigjet thirrjes së njeriut dhe as fëmija i vet. ¹⁴⁰ (يوم لا ينفع مال ولا بنون)
- 2- Në atë ditë, shokët e ngushtë dhe të sinqertë nuk pyesin për gjendjen e njëri-tjetrit. (ولا يسئل حميم حميما)¹⁴¹
- 3- Në atë ditë, pendimi dhe përgjërimi nuk kanë asnjë dobi. ¹⁴² (ولا يؤذن لهم فيعتذرون)
- 4- Në atë ditë lidhjet dhe njohjet nuk kanë fitim. ¹⁴³ (فلا انساب بينهم يومئذ)
- 5- Në atë ditë, humbasin funksionimin e tyre. ¹⁴⁴ (تقطعت بهم الاسباب)

Sidoqoftë, ajo ditë, është dita e panikut dhe vetmisë së njerëzve.

¹⁴⁰ Shura.88

¹⁴¹ Miraxh, 10

¹⁴² Mursilat, 36

¹⁴³ Mumeninë, 101

¹⁴⁴ bekare, 166

Konkluzionet e reja të nxënësit të Kur'anit (Meditim)

.....

.....

.....

.....

.....

(34) ان الله عنده علم الساعة و ينزل الغيث و يعلم ما في الارحام و ما تدري نفس ماذا تكسب غدا و ما تدري نفس باي ارض تموت ان الله عليم خبير

Fjalët kyçe:

الساعة: kijameti, ينزل: zbret, غيث: shiun, ارحام: mitrat, ما تدري: nuk e di, تكسب: shtie në dorë, غدا: nesër, باي:, تموت: vdes.

Përkthimi nga vetë nxënësi i Kur'anit (Mendim - Përfitim eksperience)

Përkthim (Përfitim i aftësisë - Dominim)

Shënime:

- Dija e kohës së vdekjes dhe kijametit, është veçori vetëm e Zotit. Nëse njerëzit do të dinë se vdekja e tyre është e largët dhe kijameti nuk do të ndodhi shpejt, do të bëheshin kryelartë dhe do të ndyheshin më tepër me mëkate dhe nëse do të dinë se kijameti do të ndodhë së shpejti, do ti kapte paniku dhe do të hiqnin dorë nga puna dhe aktivitetet e tjera të jetës, prandaj ne të cilët nuk e dimë kohën e vdekjes dhe kijametit, duhet gjithonë të jemi në gadishmëri.
- Dija e foshnjës në mitrën e nënës, është veçori vetëm e Zotit. Megjithëse aparaturat dhe laboratorët shkencorë të ditëve të sotme deri diku se embrioni është mashkull apo femër, por dija e Zotit është e pakufijshme dhe e pakapshme. Përveç kësaj dija ndaj (ما في الارحام) nuk ka lidhje vetëm më të qenit mashkull apo femër i embrionit,, por përfshin dhuntitë, situatat, temperamentin, fatin dhe qindra dije të tjera , të cilat nuk mund të arrihen me anë të asnjë aparature apo eksperimenti njerëzor.
- Hazreti Imam Ali (a.s) thotë: ¹⁴⁵ (عرفت الله بفسخ العزام و حل العقود), Zotin e njoha me thyerjen e dëshirave dhe ndryshimin e vëndimeve.
- Hazreti Ali ¹⁴⁶thë: (من قدم الي قدم), që do të thotë njeriu kur hedh një hap, nuk ka njohuri në lidhje me hapin tjetër që do të hedhë.

Mesazhet:

- 1- Dija e njeriut është e kufiyuar dhe e pakrahasueshme e me dijen e pakufijshme të Zotit. (يعلم...ما تدري نفس)
- 2- Programimi dhe planifikimi i punëve është i nevojshëm, por ka një fuqi të lartë në mes që njeriu nuk e di se çfarë do të ndodhi nesër. (و ما تدري نفس ما ذا تكسب غدا)
- 3- Askush nuk e di vendin dhe kohën e vdekjes së vet. (و ما تدري نفس باي ارضي تموت) { nëse në rivajete lexojmë se filan mëkëmbës i Zotit, e dinte vendin ose kohën e vdekjes apo martirizimit të tij, është dituri e cila atij i është dhuruar nga ana e Zotit të madhëruar, përndryshe në mënyrë të pavarur , askush nuk është në dijeni).
- 4- Të mos besojmë fjalët e fallxhorëve, shikuesve të fatit, lexuesve të dorës, dhe parashikuesve mbi të ardhmen tonë. (و ما تدري نفس ما ذا تكسب غدا)

145Nahxhul Balagha, Hikmet, 250

146من لا يحضره

- 5- Njeriu, i cili as nuk e di kohën e vdekjes së tij dhe as se çdo të ndodhë nesër me të, pse është kryelartë? (ما تدري نفس ...)

O Zot i Madhëruar, le të jetë Kur'ani drita jonë, ligji ynë, shpresa jonë, logjika jonë, esenca e intelektit dhe mendimit tonë, këshilluesi ynë, shëruesi ynë, qetësuesi dhe shpëtuesi ynë.

Amin, Ja Rabbel Alemin

Pyetjet e mësimit tetë:

- 1- Rreziqet dhe incidentet sa ndikojnë në natyrën e njohjes së Zotit për njeriun?
- 2- Për cilin grup njerëzish neglizhenca është e rastësishme dhe për cilin grup njerëzish sinqeriteti është i rastësishëm?
- 3- Cilat janë rrugët për përfitimin e sinqeritetit?
- 4- Cila është begatia e sinqeritetit?
- 5- Nga këndvështrimi i Kur'anit, cili është furnizimi më i mirë për Ditën e Ahiretit?
- 6- Cilat janë arsyet që e lënë në harresë njeriun në lidhje me Kijametin?
- 7- Frika ng akijameti çfarë efekti edukues mbart?
- 8- Shkruani 5 veçori të Kijametit?
- 9- Cilat dije janë veçori e Zotit?
- 10- Nga fjalia (و ما تدري نفس ماذا تكسب غدا) çfarë mesazhi përcillet?

Tema studimi: (Në këtë pjesë në bashkëpunim me profesorin të përcaktohen dhe shënohen tema studimore në përputhje me ajetet dhe diskutimet e kaluara.)

Burimet e nevojshme: (Në këtë pjesë në bashkëpunim me profesorin regjistrohen burimet e nevojshme për temat e studimit.)

Elhamdu Lilahi Rabil Alemin (Falenderimi i takon Allahut që mundësoi përkthimin e këtij libri.)

Përktheu nga persishtja: **Ledio Demolli**